

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone; până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privesce foia să se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó.

Christos a înviat.

*In glas cucernic, blând și dulce
Să-aud campanele sunând,
Vestind lui Dumnezeu mărire
In cer, și pace pre pământ —
Și în vestmânt de sârbătoare
Grăbesc creștinii la'nchinat,
Căci ați e ziua mântuirii:
Christos din morți a înviat!*

*Te-au huiduit amar păgânii,
Bătându-Te Te-au schingiuit,
Și ca pre-un făcător de rele
Intre tâlhari te-au răstignit,
Și-ai suferit ocară morții,
Tu ce-ai fost fără de păcat
Pentru a noastră mântuire
Sfântul tău sânge l'ai vărsat!*

*Dar înzădar te-au pus păgânii
Intr'un mormânt pecetluit,
Și în sâlbatică lor ură
Cu paznici mulți Te-au străjuit —
Ca un mântuitor al lumii
Domnia morții o-ai sfărmat —
In fața învierii Tale
Păgânii s'au cutremurat!*

*Prin învierea Ta măreță
In noaptea de fărădelegi
Ai revărsat lumină nouă;
Si prin a Tale sfinte legi,
Ne-ai îndreptat spre mântuire
Povățuindu-ne mereu,
Pre calea sfântă ce-l unește
Pre muritor cu Dumnezeu!*

*In ziua învierii Tale
Christose Ție ne'nchinăm:
In învierea Ta mărirea
Dumnezeirii-o adorăm!
Cu Tine împreună astăzi
Si noi din morți am înviat,
Tu ne-ai condus la fericire
Si din păcat ne-ai deslegat!!*

*In glas cucernic, blând și dulce
Se-aud campanele sunând;
Vestind lui Dumnezeu mărire
In cer, și pace pre pământ.
Și în vestmânt de sârbătoare
Grăbesc creștinii la'nchinat,
Căci ați e ziua mântuirii:
Christos din morți a înviat!!!*

Emilian.

Din propria ei putere.

— Novellă de George Simu. —

(Fine.)

— A-ți conversat mult și cu foc, și Contesa surîdend Sabinei, când acesta ajunsese pe terasă unde o aștepta de mulțisor.

— Da D-nă Contesă, răspunse Sabina roșindu-se totă, da am întârziat mult și am conversat cu mult foc...

— Vă-am vădut de aici. Arthur gesticula și te privia cu drag, ă D-ta mi-se pare și-ai ridicat odată mâna spre inimă.

— Din fericire Dómna Contesă are fôrte bunî ochî, ... așa a fost.

— Și spunemi-ai în resumat obiectul conversațiunei?

Sermanei Sabine îi tremurau ghenunchii de emoțiune, dar socoti în sine: mai bine acum decât mai târziu — deci resolută răspunse: Da D-nă contesă, — dacă porunciți Vă spun.

— Și dacă nu și-aș porunci iubita mea, — ci ca o prețină bună te-aș ruga numai, spunemi-ai și atunci?

— D-nei Contesă i-aș spune și atunci — răspunse Sabina convinsă de ceea ce spunea?

— Bine, așa dar în resumat numai.

— Da, în resumat, căci altmintrelea nici că aș putea să le spun tóte. Dl Conte Arthur mi-a spus, că-i pare rău de ce a făcut aseră, că-și cere iertare de tóte, și după-ce obținù dela mine iertarea cerută, mă invită să odichnim pe banca de sub teiul cel mare.

— Și tu n'ai primit! Așa-i dulcea mea Sabină?

— Nu, n'am primit, dar la refuzul meu Conte îngălbini de emoțiune și începù a vorbi așa de frumos, așa de dulce, așa de tândru, cât credeam că-mi plutește inima într'un lac de miere dulce, dulce... atunci mi-am ridicat mâna la inimă... să mă conving dacă mai trăesc, — oh! mă simțiam așa de bine — așa de fericită — cum nu m'am mai simțit nici-odată...

Sabina era răpitoare când le enera acestea.

— Și cam ce dicea el când îți vorbea așa? întrebă Contesa cu milă în ochi și cu iubire în inimă.

— Nu-ți pot spune Dómna Contesă — decât atâta cât mi-a putut rămâne în minte. Eu nu știu vorbi așa de dulce. Sfirșitul tuturor a fost însă, că dl Conte e un pocăit, care mă iubesc.

Sabina a așteptat ca Contesa să sară de pe scaun și să se mire cumplit de acéstă veste... dar acesta nu s'a întâmplat.

— Și ce i-ai răspuns tu?...

— Eu i-am đis: Ce-mi folosește o iubire pre care nu o merit?! Pentru-ce să-mi sdrobesc inima?... și atâta fù totul.

— Tu Sabină! Tu! Vino mai aprópe, și se Contesa dulce. Privește tu în ochii mei așa cum ai privi în ochii mamei tale. Lasă

capul têu să se odichnescă pre sinul meu, cum l'ai lăsă pre a tatălui têu ce nu-l mai ai, și spune-mi, — dar spune-mi curat și limpede: Cređi tu ceea-ce ai răspuns despre tine Contelui? Cređi tu că nu meriți iubirea lui? Cređi?

Sabina-și lăsă capul pe sinul Contesei și începù a plânge lin și încet.

— Curaj Sabină! Spune-mi să aud: Ești nevrednică de Arthur?? —

Câteva minute încă și Sabina-și ridică frumosul său cap, își dîrese suvițiile pe frunte și privind spre Contesă cu tótă dragostea de care e capabilă o inimă omenescă răspunse: — Ba nu... am mințit!

— Bine ai răspuns Sabină, — dar să-mi mai dai un răspuns: Pentru-ce respingi dar pe nepotul meu?

— O! răspunsul acesta i l'am fost dat deja și d-lui Conte în formă de întrebare când am đis: »Pentru-ce să-mi sdrobesc inima?«

— A! te înțeleg... dar nu te teme dulce copilă — nu te teme! Te asigur eu, care cunosc pe Arthur în tatăl său încă... căci de una și aceeași natură au fost ambii — nu te teme îți đic: Tu sau vei fi alui Arthur sau se va prăpădi lumea. Îmi cunosc nepotul. — Apoi: un adevărat bărbat póte greși multe — dar cuvântul nu și-l calcă.

Sabina se ridică încet — făcù doi pași înderept și cădù pre un fotel. Încă odată.. a două oră în aceeași đi își duse mâna pe inimă apoi plânse mult... mult...

Contesa se delecta privind-o, și din când în când ștergându și lacrimile de pe gene șoptea: »Fericiti, cari plâng ca tine Sabină!«

Sórele se plecă după munți și sărută fața alor două fînțe, ca și cari de fe-

ricite în điuă aceea nu sărutase pre pământ.

În odaia sa Arthur își blăstăma sórtea, care-l prigonesce și minutul în care a cutezat să gândescă la profanarea unui ánger. Sermanul! își ispăsea pecatul... .

* * *

În dimineța următoare, personalul servitoresc al Castelului era în o agitațiune mai mare ca altă dată. — Aveau să primescă óspeți aleși și pentru aceea se pregăteau din răsputeri.

Pe la 8 ore sosí prima — ca totdeauna — baronésa L. o veduvă înaltă — brună — pre carea natura o înzestra-se cu cele mai înalte daruri trupești. În schimb însă era de un caracter nervos; — Aristocrată în sensul strict al cuvântului împărțasia pă-

Frații Ioan și Nicolae Sbiera ca abiturienți.

reera că țeranul nu e om. — Dacă însă avea norocul să covingă cu vre-un aristocrat străin și mai cu sémă Parisian, — atunci era în elementul său.

Voia cu orî-ce preț să și arete superioritatea sa și când conversa cu Viconteul privind cu dispreț spre cei din jur, se părea a le dice: Vedeți! numai acesta e om de categoria mea! Acesta mă înțelege!

Sosi Baronul D. fratele său, un om mic și foarte brunet — care nu vorbea decât de câni, femei și duele — apoi de bătăile ce punea pre spatele bieților țeranî.

Cătră sară castelul gema de óspeți.

Sabina se retrase în o odaie cu Eduard. Refusă de a merge la cină, — pretextând o durere de cap. În faptă însă, n'ar fi voit pentru o lume să causeze ceva neplăcere Contesei, — și știind atâția óspeți înalți — credea că póte presenta ei să jeneze pre buna sa stăpână.

Afara de aceea își accepta sora tocmai în minutele acelea — pe scumpa ei Lucreția — dela școlă, după-ce Contesa nu numai că-i concese ca mica sa soră să petrecă vacanția în castel, ci o chiar și poftea acesta.

Dar după-ce óspeții ocupară loc la masă, Contesa observă îndată lipsa Sabine sale.

— Iubite Arthur! te rog condu pre Sabina mea la cină. Spunei că doresc să o ved aici.

Arthur care până acum era foarte abătut și trist se înveseli. Porni să implinescă mandatul.

Când fú la ușa camerei în care era Sabina, simți inima stringându-se, bătú încet la ușă și întră.

Oh, ce aparițiune desfătătoare se desvêli înaintea ochilor săi. Pre o canapea Sabina ținând pe un ghenunchiú pe Eduard, pre celalalt pe sora sa, Lucreția, carea tocmai sosise, îi sărura când pe mánute când pe frunte, când pe pèr.

Ce grup de ființe nevinovate și fericite! Trei ființe orfane, se asceptă numai a patra.

Eduard observă mai întâi pe fratele său Arthur. Sări deci din brațele Sabine fugi înaintea lui și strigă:

— Dulce Arthur! vino de sărută pe sora mea! E așa de bine la noi, — e nespuse de bine!!

Arthur înaintă tras de Eduard spre grupul drăgălaș.

— E sora mea. — díse cu respect Sabina.

— Da, e sora noastră Arthur, strigă éráși voios din cale afară Eduard. Sărutá-o că e a noastră!

Lucreția privia plină de încântare spre Eduard, ér Sabine îi dau lacrimile de fericire.

— Sărutá-o frate — sărutá-o că mi-e soră — și Arthur fără

a mai ascepta ceva ridică în brațele sale vînjoșe pre frumoșa Lucreția și-i sărută fața, pèrul și ochisorii.

Cum ar fi ris de sarcastic francesul de l'ar fi vèdută!!

— Și pe D-șóra mea. Da și pre ea, că și ea e a noastră. Eduard își făcea de cap!

Sabina zimbí dulce, privi spre Eduard cu drag și díse ca să-l mulțámescă: Mai târđiu Eduard dragă! mai târđiu!

— Nu, strigă copilul — e așa de bine acum. Fă-mi plăcere! Arthur e voios -- mai voios și mai bun ca atunci când sosi dela Paris. — Așa e Arthur?

— Așa drăguțule!

— Nó -- veđi?! Nu ți-am spus? Sărutá!! Și vèdènd că Arthur tot rămâne nesărutat, bunul Eduard începú a-și drámboia buzele și a díce Sabine:

— Așadar' tu nu iubesci pe fratele meu? Și eu iubesc pe sora ta?! Tu, care ești așa de bună cu alții — cu el ești rea. — Tu, care ai sărutat pe fetița portarului numai adineaori — când a sosit Lucreția, pe fratele meu nu vrei să-l săruți?

Arthur stătea încremeni — dar Lucreția începú a lăcrima și ea vèdènd pe Eduard că vrea să plângă.

— Dle Conte — díse acum Sabina ca transfigurată — să facem fericiti pre acești copii.

— Da, strigă estasiat Arthur, să-i facem fericiti. Să le dăm tată și mamă — că-s orfanî. — Să le fim părinți, și noi — noi, — cei mai fericiti ómenî de pe pământ,..... și într'un avènt de nespuse fericire deschidèndu-și brațele cuprinse pre Sabina în ele, o îmbrățișă cu drag apoi depusă primul și cel mai sublim sărut pe fruntea ei senină și albă.

Sabina nu l'a respins. A stat la vorbă toți patru. Lucreția lângă Eduard, Sabina lângă Arthur.

Ce orfanî fericiti! — Ce grup minunat!

Și când după cină Mătușa veni să vadă cauza

pentru care Arthur nu s'a mai reîntors îi afla îmbrătoșati pe toți patru.

— Primiți-mă și pre mine între voi copii mei, -- primiți-mă! — Și dacă în viață n'am avut parte de fericirea ce voi o gustați -- lăsați să mi plec și eu fruntea pre sinurile vóstre fericite să mă încălđesc la bètrâneță -- din fericirea vóstră.

Cine ar puté descrie șcena aceea — când toți patru căđurá înaintea Contesei în ghenunchi binecuvèntându-o!

Unul fiecare avea causă de a o »binecuvènta!«

... Când des de diminèță cornurile vènătorești rèsunau, și óspeții erau gata de plecat. Arthur plin de fericire privi spre terasa castelului și ridicând pālăria vènătorească în aer strigă:

— Primul vènat va fi al têu!

Dr. I. G. Sbiera in port național.

O mână albă scutură o batistă în aer, drept salut dulce celui iubit.

Și Arthur porni să umplă munții cu fericirea sa...

Francesul observă salutarea lui Arthur și plecându-se șopti baronesei L.: Ce fericire pentru mine că Vă-am întâlnit. Muream de urît printre magnații D-Vóstre, cari se căsătoresc cu servitórele lor.

— Da, într'adevăr! exclamă baronesa...

Pe terasa castelului Contesa cu Sabina — îmbrătoșate priveau pre cei ce se depărtau.

— Veți! dișe Contesa — în fruntea tuturor e Arthur. Așa era și tatăl său! — Cât de fericită ești tu Sabină. Unde te-ai ridicat tu prin »*propria ta putere*...« Eu n'am avut parte de astfel de fericire.

Tatăl lui Arthur a sosit în o zi în casa noastră. Eram două fete, eu și sora mea. Eu mai mare, ea, mama lui Arthur mai mică. Dar cea mai mică a fost preferată

Oh! Și cum îl iubeam eu!... Dar am rămas. Nime în lume n'a știut durerea mea, taina sufletului meu, decât D-șeu și eu.

Dumneșeu, care m'a mângăiat și eu care am suferit!

Acum în dimineța fericirii tale, îți spun ție acest secret, ca să mă ușurez, ... secret ce apasă amar o viață întrégă de femeie.

Dar secret să rămână, Fii fericită cu Arthur al tău — tu care te-ai ridicat »*din propria ta putere*!«

D. Aspasia ca mirésă.

Sórele răsărea de după munții pleșuvi — Sabina în ghenunchi sărută mâna Contesei, ... și plângea de fericire.

Din Castel se aușia rugăciunea de dimineță a Lucreției, care se sfirșia așa:

»Dómne ține pe sora mea, ca să mă povătușcă în căile tale, să mă hrănescă și créscă — până îi voi pute fi de ceva folos. Ție-ți încredințez fericirea noastră. Amin.«

Clopotul dela bisericuța satului răsuna lin și jalnic, — ruga lui de dimineță. Prin aer treceau miresme desfătătoare și din casă răsuna cuvântul lui Eduard:

— D-șóra mea! — Unde e D-șóra mea!

— Aici! — pre veci aici! scumpul meu, neprețuitul meu Eduard!!

* * *

Preste un an dela cele înșirate mai sus, în satul nascerei Sabine și Lucreției se așteptau óspeți înalți.

Contesa G. cu nepoții săi Arthur și soția sa Sabina — precum și Eduard și Lucreția sosiau ca să aducă tributul recunoscinții lor, acelor ființe scumpe și nobile, — cari au trăit așa de puțin, dar au știut înșira religiozitate, moralitate și cinste desevirșită în sufletul copiilor lor.

Pre marginele unui mormânt, înghenunchiară toți. Era mormântul preotului și preotesei: *Panaiteșcu*.

Lacrimi inundau fața Sabine și Lucreției. Lacrimi de mulțămită și iubire fiéscă.

Și când inimile tuturor fuă ușurate și porniră spre bisericuța cu crucea plecată — unde locuesce Dumneșeu... în casa lui: poporul aclama pre iubiții săi, ér preotul local îi primi cu o vorbire frumósă.

— Creștinilor! — răsponse pe urmă Conte Arthur. — Doresc și voiesc a edifica o biserică démnă de măiestatea lui D-șeu în comuna Vóstră; — în semn de mulțămită Domnului ceriului și pământului — pentru cea-ce mi-a dat mie.

Tot ce vă rog este ca să concedeti, ca acéstă biserică să se edifice deasupra osămintelor scumpe mie — ale socrilor mei — pre cari eu îi binecuvânt și le mulțamesc — până la mórte...

Poporul rënd pe rënd mulțămia și binecuvânta pre óspeții săi.

Sabina când aușia aceste alergă la contesa în vedul tuturor, îi prinse și ridică mâna la buze cu religiozitate și exclamă:

— Sfântă ființă! Cu ce să-ți mulțamesc? Din pulvere m'ai ridicat tu și m'ai înalțat. — — — — —

— — Fii binecuvântată!!

— Nu iubită, nu, — că am înplinit numai o poruncă cerească: »Unde e primejdia mai mare acolo e D-șeu mai aprópe«. — Dar tu te-ai ridicat »*din propria ta putere*!«

Eduard bombănea: Ce mai tot mulțameșce și D-șóra asta a mea? — Când știut lucru este, că dënșă ne fericește pre toți!

M.-Gheja, la 29 Nov. 1898.

George Simu.

Solia necunoscutului.

— Novelă de F. Thieme. —

(Fine.)

— Nu mai încape la'ndoială, strigă el, solia este scrisă pre corabiă. Autorul ei anonim trebuie că a aflat planul din întemplantare, și diua póte abia acum a aflat'o, căci când a scris prima epistolă, i era încă necunoscută. Interesant, în adevăr foarte interesant!

Ultimele vorbe ale acestui monolog să perdură în barba sa stufoasă și négră, stetea moros și îmbrăcându-se mai ceti încă odată epistola misterioasă.

Sara sosi și cu dinsa petrecerea. Matroșii beau bărbăteșce din grogul donat de comandant. Ambii mașiniști, cărmaci și Kelley erau în cabina căpitanului, mâncau, beau și erau cu voie bună.

Căpitanul se prefăcu că bea mai mult, ca de altădată, căci observa că Kelley îl urmăreșce mereu cu privirea. În faptă însă căpitanul beu foarte puțin și totdeuna turna jos cea mai mare parte din grogul ce se afla în pocalul său, fără ca să-l fi observat cineva dintre cei preșenți. La órele unspredece începú a sticli din ochi, a vorbi vorbe fără înțeles, apoi să ridică și cu pași nesiguri se îndreptă cătră cabina sa de durmit.

— Harry, condu pre căpitan în pat, strigă primul cărmaciú, care altcum abia își putea stăpâniú gândirea și guverna limba, noi încă mergem la culcate! Nópte bună dle căpitan!

Cu toții se depărtară.

Căpitanul se aruncă pe pat și spusă copilului că poate merge.

Dar abia eși copilul din cabină și densusul se ridică repede, căci era treaz ca lumina, își pusă la buzunar un revolver umplut bine, luă la mână laterna și cu o iuțală și desteritate rară se furișă în magazia corăbiei. Aici era întunecime deplină. Căpitanul își cercă un loc unde se se ascundă, ceea ce și afla în un colț după un pac mare. Decis repede se ascunsă după aceea și stinsă laterna. Era timpul suprem, căci în momentul următor se deschise ușa și cu pași lini se apropiiau complicii.

— Bob, ai încuiat ușa?

— Da, îi răspunsă o altă voce în carea, căpitanul numai decât recunoscu pre cea a Negrului.

— Pst! Mai încet fărtate, replică celalalt, te-ai îmbătăți tu Negrule! Pentru ce nu m'ai ascultat? Incă ne vei strica tótă afacerea!

— Ah — ba! răspunsă Bob, căci — dór — eu — nu-s — beat!

— Da, ești atât de treaz în cât abia te țin piciorile? Ai 'adus cana?

— Da! — a — icî este!

Kelley aprinsă o luminare și luă dela Negru o cană mare, din carea începù a turna pre pachetele grămădite înaintea lui o fluiditate greu mirositoare.

Petroleu! gândi Leary, carele privea tóte manevrele hoților. Misesii și-au escugetat bine lucrul. Petroleul se aprinde ușor, apoi paele și țandurile din pachetele lor ard ca lumina și focul nu ajunge încă sus, când este deja imposibilă mântuirea, și corabia e pierdută.

— Celelalte le isprăvesc eu, se auđi éráși vocea lui Kelley, ascultă la intrare dacă nu vine cineva? Indată ce am isprăvit eși înainte și gătești în secret luntrea. Eu țin pre ceialalți de vorbă ca focul se fie atât de târziu observat cât numai se

póte, apoi noi o se strigăm mai tare. Veđi numai în momentul decisiv se ajungem la olaltă în luntrea cea mare. Periclu nu este, căci în tótă ȓiua întâlnim corăbii, carî se ne ia sus.

Cu aceste vorbe se apropiă de aceea parte unde era ascuns căpitanul, acolo umplu de petroleu un pac mare de bumbac și se pleca se-^laprindă cu luminarea.

Căpitanul luă revolverul la mână, era timpul suprem.

— Stăi hoțule! — striga cu o voce tunătoare și sări din locul unde fu ascuns — Predă-te, ești desmascat!

— Trădare! crășni Kelley și repede trasă un cuțit lung de

sub blusa sa — Vino Bob, ajută-mî! Mișelul aici trebuie se rămână.

Leary voi se pusce, dar în același moment stinsă banditul lumina și se aruncă, pe căpitan care în întunec nu-și putea întrebuința arma. Putea însă se dee o pușcătură de alarmare, dar înainte de a fi și gândit la așa ceva primi din partea lui Kelley un puman așa de puternic încât i sări revolverul din mână, ér el căđù la pământ.

Ambii complici se aruncară acum furioși asupra lui, Bob îl lovea mereu cu pumnii, ér Kelley îl apucă de gât și începù al sugruma, așa că căpitanul nicî a striga după ajutor nu putea ci numai gemea nădușit.

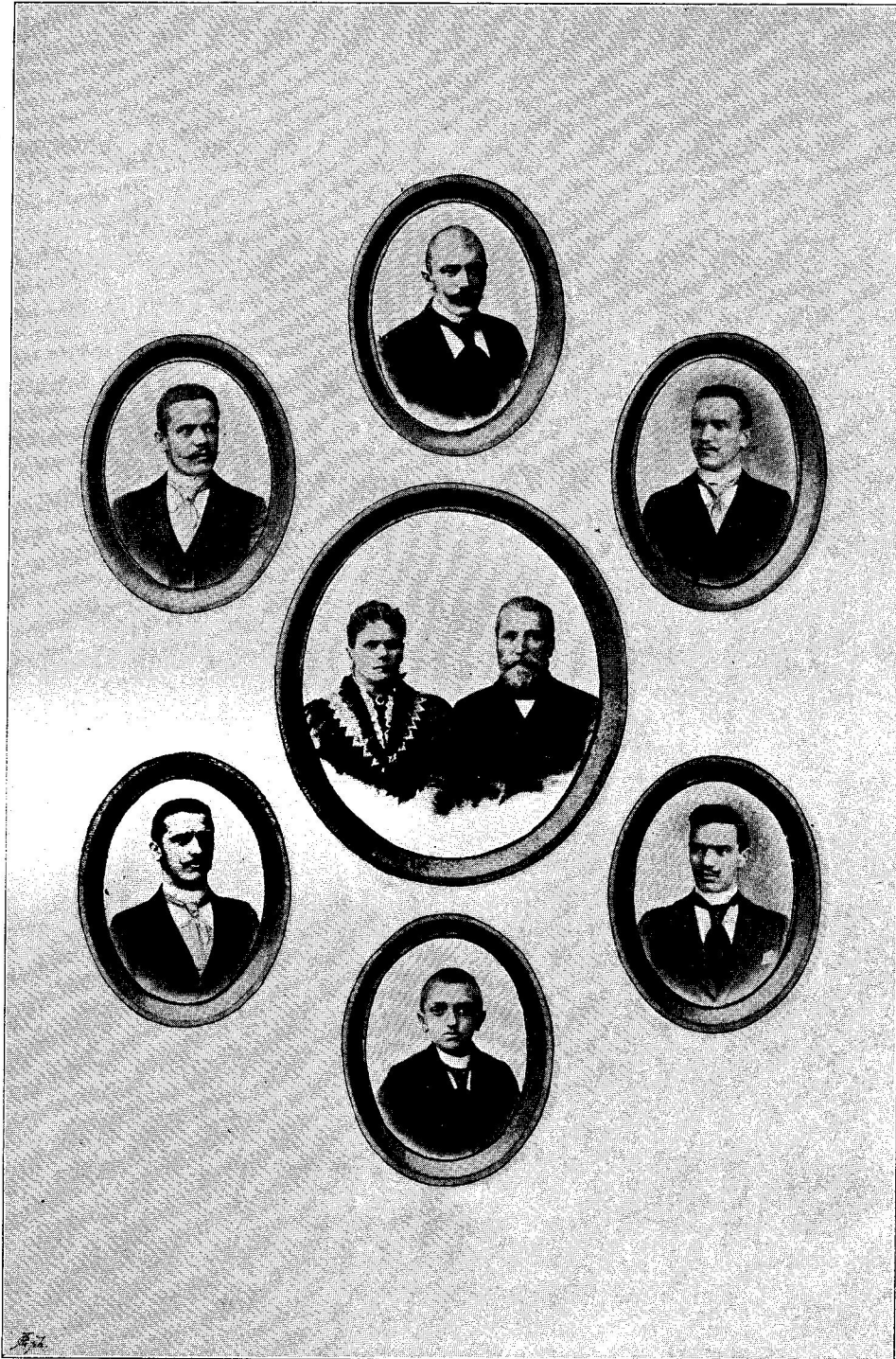
Bravul om se credea perđut, ochii îi schinteiau, sângele-i urca în cap sbocotind, începù a-și perde conșciința. Atunci, ca prin vis, auđi, un duruít și sguduít aspru, o lumină se lăți deodată în magazin și o voce grósă bărbătească strigă: »Curaj căpitane eu te voiú mântuí.«

Ambii bandiți statură locului uimiți, Bob strigă și fugi în un colț depărtat, Kelley însă năvăli asupra ajutoriului neașteptat și îndreptă o lovitură puternică cu cuțitul său lung. Dar prea târđiu, căci în același moment detună o pușcătură și Kelley căđù la pământ cu o urlătură sêlbatică.

— Mai rêsufli căpitane? întrebă aceeași voce și o figură négră se plecă spre densusul, apoi sări repede la ușa, o deschisă și chema pe matroși.

— Ce-i, ce s'a întâmplat? strigau toți.

Nicî un răspuns; în magazin era tăcere deplină, nu era nimenea. Când au sosit ómenii aflară două trupuri lungite jos. Le ridicară. Căpitanul rêsufli încă, dar părea greu rănit; Kelley era însă mort. Un sgomot atrase atențiunea ómenilor cătră colțul unde era Bob, care tremura ca frunza și se lăsă condus fără cea mai mică contradicere și

Familia Dr. I. G. Sbiera in present.

ajunși la bord spre cea mai mare spaimă a tuturor le descoperi sincer secretul înfricoșat.

Căpitanul își recăstigă în scurt conșciința. Din norocire nu primi rană mai considerabilă, ci fu numai amețit de loviturile miserabililor. Prima întrebare fù când își deschisă ochii, că: »Care dintre voi mi-a venit în ajutoriu?«

— Noi eram vre-o 6—8 căpitane, răspunsă cărmaciul, dar durere nu am avut multe de isprăvit, căci cu hoții isprăvi-și dta!

— Cum? Eu? Asta-i imposibil!

Matroșii se priveau uimiți.

— Atunci, care a pușcat dintre voi? întrebă el.

— Nici unul, răspunsă și mai uimit cărmaciul, noi credeam că dta ai pușcat pre Kelley.

Căpitanul se sculă.

— Cum, Kelley e mort? întrebă el uimit, și dintre voi nime nu l'a pușcat? Gândiți-vă numai bine! Nime?

Toți deteră tăcând din cap.

— Cine v'a chemat atunci aici?

— Cine altul dacă nu însuși dta? replică cărmaciul privind uimit la comandantul seu.

— Nu Wates, response căpitanul, eu vă asigur că nice pre Kelley nu l'am pușcat eu, nice pre voi nu v'am chemat eu aici. Acesta a făcut'o altcineva. A făcut'o un om cu o voce mie total necunoscută, care se plecă milos asupra mea ca să se convingă dacă mai resflu ori nu. Eu credeam toate aceste un vis, dar ved că e realitate. Cine e acel om și de unde vine, nu știu. La tot cazul a dispărut în momentul când ați intrat voi, pre aceea-și cale misterioasă pre carea a și venit.

Ōmenii se uitau la căpitan.

— Ați pus pre negru la siguranță? întrebă mai departe Leary.

— Da, și el deja a și mărturisit totul.

— Bine, atunci vă pot spune și eu deplina stare a lucrului.

Pe scurt le descrieri căpitanul solia misterioasă ce promisă, descrierea ce făcu cu privire la mărfurile firmei Robertson & Comp. și aventura misterioasă a nopții presente. Cei mai mulți îl ascultau cu o spaimă superstițioasă, ér ceialalți erau cu totul zăpăciți.

— Nu are întregă afacerea aparința unei minune? închiă căpitanul narrațiunea sa. Și eu vă asigur, că omul care ne-a prestat un ajutor atât de mare este autorul soliilor misterioșe anonime. Lui am să-i mulțămesc viața mea și mântuirea corăbiei de perire sigură. Dacă e lucrul curat, ceea ce nu încapă la îndoelă, atunci respectivul trebuie să se afle pre corabie ascuns, dar unde și pentru ce, acesta-mi e o enigmă. La tot cazul însă mâne o se ținem o revistă minuțioasă spre a da de urma mântuitorului misterios.

A două zi căpitanul era pe deplin restaurat și condusă în persoană cercetarea ordinară de el. Întraga corabie fù cercetată, dar nicăiri nu au dat de urma unei ființe omenești.

Căpitanul era deprimat când primi șcirea despre rezultatul negativ al scrutărilor.

— Eu credeam că corabia nu e ca și cutare oraș, unde un om să se pōtă susține neobservat. Și totuși necunoscutul nu pōte fi nici fantomă, nici visiune. El trebuie că a știut afla mijloce a se apropia și depărta de noi după plac, dar că aici a fost, aceea este sigur, altcum nu ne-ar fi putut sta în ajutor chiar în momentul suprem. Dee ceriul ca acesta enigmă se o putem deslega cât mai curând, altcum o să-mi pierd mintea.

În adevăr, bietul căpitan din ziua aceea era foarte moros. Cugetul nu i-se depărta de întemplerăa misterioasă și el cerca mereu o deslegare a enigmei și cercă de nou toate unghetele după necunoscut. Dar toate înzădar! Fără a obține rezultatul dorit și fără ceva întempleră de însemnătate trecea zi de zi până ce ajunseră la portul din Liverpool unde »Arcadia« lăsă ancora.

Căpitanul dădu ordin, că afară de cărmaciu nimenui nu-i este permis a părăsi corabia, până nu va fi avisată poliția și nu va fi dispusă arestarea comercianților înșelători.

Deja cu două ore mai târziu veni un funcționar dela judecătorie cu câțiva polițiști la bord spre a depărta pre Bob și a visita pachetele firmei acuzate. Acesta se întempleră în prezența căpitanului și obținură rezultatul la care s'au așteptat: trei din patru părți a mărfurilor indicate lipseau și erau înlocuite cu materii fără de nici o valoare.

Visitarea a produs o revoluțiune formală în magazia corăbiei, lădi, pacuri, butoe, fură aruncate unul preste altul. Funcționarii deja părăsiseră corabia când căpitanul, carele-i petrecu-se până la scară, fu repede rechemat în magazia.

— Ce s'a întempleră? întrebă căpitanul uimit de graba cu carea-l chema matrozul.

— Dintre lădi, cineva strigă după ajutor! răspunsă abia putând resfla matrozul.

Leary îngălbini și năvăli la moment în magazie.

— Unde-i, unde-i? strigă el cătră omeni, cari erau acolo și mutau din loc nescari pacuri grele.

— Trebuie se fie în ore-care ladă, răspunsă un matroz, îndată o să-l găsim.

— Va să dică un „călător în ladă“ esclamă ușurat căpitanul, un călător în ladă, carele voi ca pre acesta cale se cruță prețul de călătorie dela Baltimore până la Liverpool? Copii, acesta nu pōte

Frățini Dr. I. G. Sbiera și Nicolae Sbiera cum sunt ați.

fi nime altul, decât misteriosul nostru necunoscut. Cui i-ar fi plesnit însă prin minte să-l cerce în lădi? Noroc însă că s'a însinuat barem acum!

— Sau că a fost silit să se însinue, observă unul din matroși, căci în urma revoluțiunii produsă prin visita oficiosă a ajuns cu lada sa în poziție critică. Alte pacuri erau lângă și pe el așa că pôte pasagerul nostru fû lipsit de aer și nevoit a striga după ajutor.

Și în faptă așa a și fost. După câteva opintiri au eliberat lada respectivă, carea acum la prima privire se arată ca locuință transportabilă a călătorului în ladă. Acésta avea 1½ m. lungime și înălțime, 1 m. lățime. Era făcută din lemn tare și atât sus cât și jos era provădută cu găuri pentru aer, cari însă erau atât de cu iscusință întocmite, în cât privitorul nu observa nimic din ele. Pre tôte părțile acestei locuință curiosă erau lipite hârtii imprimare cu litere mari cu deosebite inscripțiuni cum sunt: »partea superiôră« — »nu resturnați« — »e a se feri de umezélă« — ș. a., ér la partea dinainte purta inscripția: »Antichități mexicane de mare preț. Atentiune!«

tămită. Spune-ne cum ți-a succes a demasca pe trădători și cum ți-a succes a mă încunoșciința? adevă, ai bunătatea a ne-o spune acésta în cabina mea lângă un pocal de vin. Urméză-mi!

După-ce au ajuns în cabina căpitanului tinéru lî povesti următoarele:

— Eu sum *James Jope* din Conterbury și înainte de acésta cu vre-o 5 ani am mers la Liverpool pentru a ocupa postul de comptoarist în o prăvălie. Acolo făcui cunoșcință cu o fetiță tinéru, onestă dar săracă, pre carea eu bucuroș aș fi luat în căsătorie, dacă aș fi avut o plată din carea se o fi putut susține. Înainte de acésta cu o jumătate de an mi-se oferí un post bun în Baltimore. Cu cele mai mari speranțe pășii pre pământul Americii, dar după câteva zile deja vėđui că am cădut în mâna unor înșelători, cari îmi folosesc puterea mea fără a mă plăti. Îmi cheltuisem toți banii și așa cu zor așteptam primul salariu lunar, dar hoțul nu-mi dădú decât o parte din acela, sub pretextul că nu a avut venit și cu restul rămâne dator. A trăi din deuce dolari era imposibil, ér că dela acel mișel se-mi capét restul, mi-se părea neprobabil. Decidéndu-mé repede părăsi prăvălia și începui a

Biserica din Serete.

Căpitanul păși repede la ladă și ăisă:

— Vino afară domnule, noi ne bucurăm că te putem în fine cunoșce.

— Imi iau libertatea, se auđi răspunsul din ladă și coperișul se deschisă din lăuntru și din ladă se ivi capul blond al unui om tinéru, căruia înmediat i urmă și corpul. În curénd stetea locuitoriul lăđii înaintea mântuitorilor lui și-i salută galant pofindu-le o »bună diminéța.«

— Imi pare că noi ne cunoșcem, ăisă căpitanul întinzéndu-i mâna, dta ai aranjat afacerea cam cu viclenie, dar puteai călători și mai comod, dacă te incredeai mie, căci de plăcere sum sigur, că nu te-ai decis la o astfelu de călătorie.

— Nicí decât, răspunsă străinul, dar spunemí dle căpitan, aș fi putut eu se descoper și se vė comunic complotul, dacă nu în treprindeam acésta călătorie secretă?

— E drept, ăise bătrénul mărinar, noi îți datorim mare mul-

cerca alt mijloc de trai, dar numai cu greu am putut căpăta un loc de scriitor cu un salariu, care abia imi era de ajuns pentru susținerea vieții. Bucuroș aș fi reînturnat eu ér în Anglia, dacă aș fi avut cu ce, dar nicí atâta nu fui în stare a putea pune la o parte. Înainte de acésta cu patru săptămâni imi scrisă mirésa, că șeful prăvăliei unde ea lucră ca fată de prăvălie, se oferí a mă primi ca corespondent cu o plată, carea nouă ne era chiar de ajuns. Să mă grăbesc decí amí ocupa înmediat postul, dar nu aveam bani cu ce să plătesc pasagiul pre un vapor. Cetind însă în »Morning Herald« călătoria în ladă a croitoriului Hermann Zeitung, imi plesni prin minte a urma și eu acelaș esemplu.

Călătoria și pre o corabiă de transport nu putea dura mai mult ca 15 zile, apoi atâta puteam eu suporta în o ladă comódă, dacă imi era posibil a eși nóptea ca să mă mai mișc. În grabă lăsai se-mi facă o ladă corėspundétóre cu un coperiș închiqétor pe din năuntru și o întocmii precum ai vėđut'o. În lăuntru ei am pus

în câteva șatule victuale, apoi câteva perini și o învălitoare. Ca să-mi asigur un loc bun, precum și posibilitatea de a putea eși noaptea din arestul meu voluntar, venii eu la bord și eu însumi am ales locul corespunzător dând omenilor d-tale ștricte instrucțiuni că a pune pre ea alte pachete sau a o înturna cu partea »în sus« la vale este strict oprit, căci am pagubă mare. Fiind tóte în ordine, mă folosii de confuziunea ce domnea la plecare și mă furișai în lada mea. Tóte mi-au succes bine. Dîua durmeam, ér nóptea, când totul era în liniște, imi aprindeam lumina, eșeam din ladă și umblam prin magazie. Intémplarea voii că din un discurs a mișeilor am descoperit mârșava lor intenție. Eram în iritația supremă, căci cugetam că ei momentan au de gând a-și esecuta planul și eram gata în cazul extrem a păși personal contra lor cu revolverul meu care era plin. Când însé sau depărtat, am decis a vă face imediat cunoscut complotul acestor bandiți. Spre acest scop am scris eu prima mea epistolă pe o fóie din diuarul meu. In o nóptea mă furișai până înaintea cabinei d-tale, înaintea căreia am depus epistola cuvertată și adresată.

— Dar pentru-ce, îl înterupe căpitanul, nu ai cercat a convorbi cu mine, cu mine în persónă?

Stréinul răspuse roșind.

— Pentru-ce? Din dóuë motive. Intáiu, póte că aventurierului, carele cutéză a să urca ca pasager orb pre corabia dtale nu-i-se dedea cređémént.

— Se póte, dar a dóuă óră șcieai deja că asertiunea soliei d-tale este dovedită.

— Da, dar mă împedecă alt motiv. Eu mă temeam, că viitorul meu șef ar putea auđi modul cum am călătorit eu și póte ași face din acésta causă impresiune rea asupra lui. Mă decisei deci a mă descoperi numai în cazul cel mai extrem și numai când vă vėđui în periclu, am sărit într'u ajutorul d-tale, spre a te mântui și a alarma personalul.

— Ești un om brav, díse căpitanul cu o căldurosă stringere de mână, și d-ta ai pușcat dară pre Kelley și ai strigat după ajutor?

— Da.

— Mr. Jope! D-ta ne-ai mântuit din o nefericire enormă, ba pot díce că la cei mai mulți ne-ai mântuit chiar vieța. Poți fi sigur de recunoscinta mea și a proprietariului corăbiei.

Și în adevăr, proprietarul »Arcadiei« se arată recunoscător, predând aventurierului curăjos o sumă pentru densusul destul de considerabilă, punéndu-l în pozițiunea de a se putea căsători cu Mary a lui iubită și a-și funda lăcașul lui propriu. Ba comerciantul la care fú angajat, nu numai că nu-i luă în nume de réu modul seu de călătorie, ci era chiar mândru a avea un comptabil așa vestit, a cărui nume în urma procesului intentat firmei Robertson & Comp., în care aceștia au fost judecați la o deportație de jece ani: era amintit pre tot locul.

Cu tóte-că acésta aventură i-a succes așa escelent, tinérul nostru asigura pre fiecare, căruia i-o povestea, că pentru cât bine-i în lume nu ar mai face încă o astfelu de călătorie.

Trad. de Ioan Nițu Pop.

Dóuë puteri!

*Cuvintele dulci a-le mamei imi șoptesc:
Pentru dóuë puteri mărețe să trăiesc;
E sus în ceriuri una, ér alta-i păméntescă;
E Dumneđeu Preasfántul
și Gintea románescă?*

„Petru“

Cum se fotografăm.

4. Obiectiva.

Obiectiva are menirea ca prin refracțiunea rađelor luminei cu ajutoriul uneia sau chiar a mai multor linți de sticlă, să ne redec în miniatură și pre cât se póte de curat și fidel imaginea ori-cărui obiect. Ea e compusă deci din una sau mai multe linți după diferitele sisteme căror aparține.

Cea mai simplă este compusă din o linte biconvexă. Acésta are însé acel defect, că la periferie cam descompune rađele luminei în colorii și chipul obținut (la margini) nu e clar. Din acésta causă unde se folosește astfel de obiectivă, este neapérat de lipsă *diafragma*, adecă o bucată de tinichea văpsită cu negru și pro-văđută în mijloc cu o gaură rotundă, mică.

Astăđi însé este deláturat prin aceea, că aplică câte dóuë pärechi de linți, carii apoi fie după compoziția, fie după arangiamantul lor sunt botezate cu deosebite numiri (*Aplanate*, *Antiplanete*, *Anastigmat*, *Collineare*, *Euryscope*, *Orthostigmat* etc.) Se mai

află afară de acésta diferite combinațiuni, cari servesc special spre a fotografa persóne, mașinării, interieururi, etc., cari sunt mai mult pentru specialiști și în a căror descriere nu mă dimit din pura causă, că un *aplanat* este prea de ajuns pentru obținerea unei fotografii, cât de precisă. Prețul acestora este încă destul de moderat, variază între 5—15 fl. Dacă însé careva dintre on. cetitori ar dorii a avé o obiectivă escelentă, îi recomand *Rectigraph*-ul *Seria C.*, Construcția firmei *Emil Wunsche*, (Reick b. Dresden) care se póte folosi cu succes admirabil aprópe la tóte ocașiunile (veđi figura 6) oferindu-ne o lumină egală, o corecțiune precisă între distanța focală chemică și optică și pres-tându-ne imagini de o brilantă escelentă.

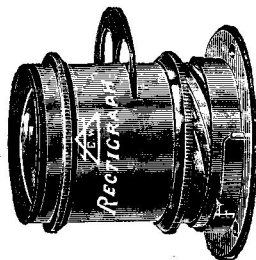

Fig. 6.

Ca o obiectivă asemenea escelentă și cu ajutoriul căreia putem face tot felul de fotografări e a se con-

sidera și anastigmatul »Mars« (veđi fig. 7) asemenea foarte exact lucrată prestându-ne rezultate eșcelente.

Aceste sunt provăđute cu diafragme »Iris« între lincii.

Diafragmele, pre lângă tóte perfecționările obiectivelor, nu s'au omis, ci s'au perfecționat și ele, obținând mai multe forme. Intrebuintarea lor este însé aceeași: cu cât e mai intensivă lumina, cu atât mai mititică gaură trebuie să folosim; cu cât e mai scurt timpul de expositie; cu atât mai mare tre-

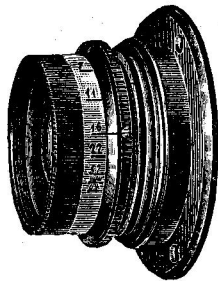

Fig. 7.

bue să fie gaura diafragmei.

Fiecare obiectivă e provăđută cu un *capac*, carele o acopere atunci, când facem *fotografii la durată* și cele mai multe au între lincii o întocmire, prin care putem expoză placa sensibilă *la moment*, un mod de fotografare obicnuit mai cu sémă la *camerale portative*. Condițiunea principală este ca atât unul cât și altul să închidă — când nu funcționază — obiectiva astfel, ca lumină să nu pătrundă nici decât în aparat, ér întocmirea pentru esposare la moment, să funcționeze sigur și precis.

Aparatele de stativă încă se pot provedea cu o astfel de întocmire, care ni-o presentă *fig. 8.* și a cărei manuire este sigură și foarte simplă. Înainte de posare, prin tragerea sfórei *a* este întocmirea întinsă. Brătarul *b* (dacă e vorba de o fotografare la durată) se pune pe *z* sau (dacă e vorba de fotografare la minută) pe *m*. În cazul prim capacul stă deschis atât timp cât timp apă-

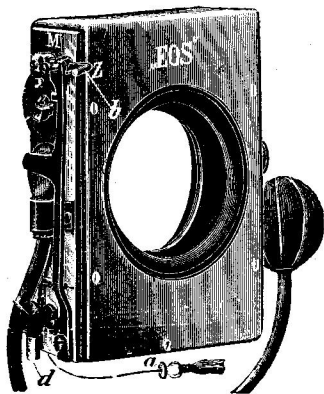

Fig. 8.

săm pe balonul de gumă, în cazul al doilea duréză expozarea numai atâta timp cât ne arată numerii de pe dos, cari se pot regula cu ajutorul bumbului *x*. Dacă voim a lua jos păretele dinainte, avem

a trage puțin de brătarul *f*. Acestă întocmire excelentă pórta numele Eos și funcționează foarte precis.

5. Caseta.

După obiectivă; cea mai însémnată parte a aparatului fotografic este *caseta*, adecă aceea *șatulă*, în care sunt aședate placele sensibile.

Casetele adă sunt astfel întogmite, încât deodată putem eloca în dínsele câte două place sensibile.

Deosebim două specii de casete și anume:

a) *Caseta comună*. Acestă (*fig. 9.*) este întogmită astfel, că ambele place sensibile sunt despărțite de cătră olaltă prin un părete de lemn. Atât partea dinainte cât și cea dindărpt are un coperiș, care se trage în sus și în jos, așa că dacă caseta este pusă la locul său în aparat, putem trage coperișul placei, carea este în aceea parte a casetei, ce stă cu fața cătră obiectivă, fără ca să o ajungă lumina de altundeva decât numai din obiectivă. La multe casete coperișele sunt făcute din mai multe bucăți lipite cu postav, ca la posare

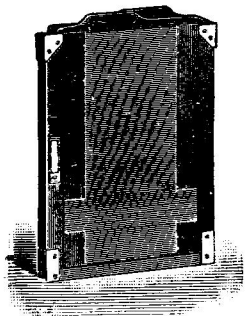

Fig. 9.

să fie mai comod și să se pótă acoperi aparatul cu postavul ce se foloseșce la vizat.

b) *Caseta de metal „Wünsche“*. Acestă e o casetă nouă, care ocupă spațiu puțin și este foarte ușoră, așa că amatorilor și turiștilor li-o pot recomanda cu căldură, căci este practică și bine construită. Ea constă (*fig. 10 și fig 11*) din o ramă solidă de metal

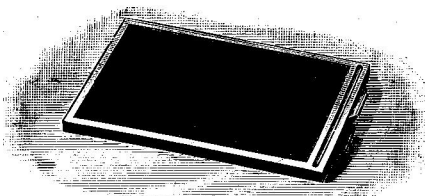

Fig. 10.

Dacă voim a eloca o placă, tragem coperișul afară, descuiem zăvórele C^1 și C^2 și deschidem rama cum ne arată *fig. 11* și aședăm o placă cu partea sensibilă *în jos*, apoi punem plevul despărțitor și aședăm a două placă, cu partea sensibilă *în sus*, apoi închidem rama, încuiem zăvórele C^1 , C^2 și băgăm apoi coperișele (cu laturea marcată în afară) la locul lor.

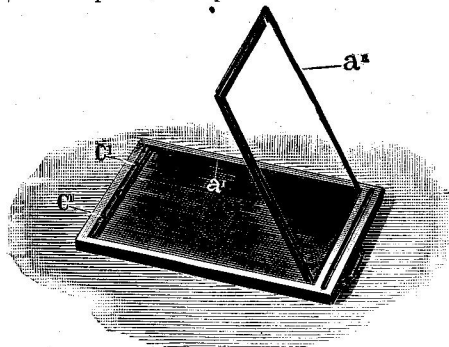

Fig. 11.

Caseta trebuie să se nimerească cu acurateță în locul menit ei, (în păretele posterior al aparatului), dar nu e permis, ca să între sau să se iee cu greu de acolo.

6. Stativa.

Stativa constă din trei picióre de lemn sau metal, și are menirea a servi aparatului ca punct de razim stabil. La aparate mai mici și mai ușore e destul o stativă a cărui picióre sunt făcute

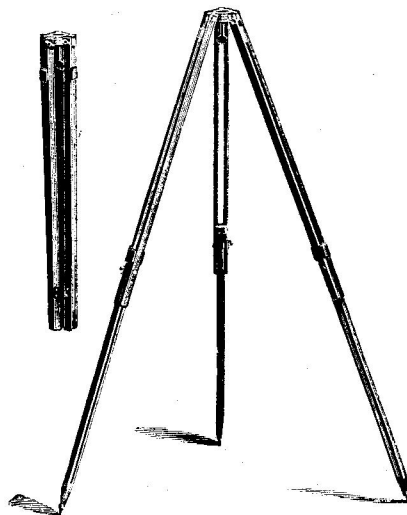

Fig. 12.

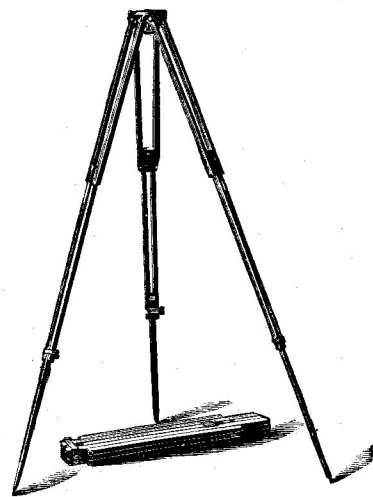

Fig. 13.

din două bucăți; (*fig. 12*), aparatele mai mari pretind o stativă mai solidă, a cărei picióre sunt făcute din trei sau patru părți (*fig. 13*). Atât una, cât și cealaltă trebuie să fie solid lucrate și să ofere aparatului o stabilitate cât se póte mai mare.

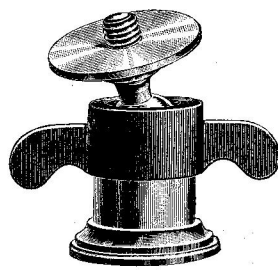

Fig. 14.

Fig. 15.

E foarte consult (pentru aparate mai ușore, până la format 13:18) a întrebuinta la stativă și »ghenunchiu globuros« cu ajutorul căruia putem da aparatului mai ușor și mai repede ori ce poziție dorită. Un astfel de ghenunchiu ne arată *fig. 14*. Pentru bicicliști este de recomandat stativa specială (*fig. 15*), care se póte ușor întepeni la cărma ori-cărei biciclete. Dacă biciclistul vrea să fotografieze cutare peisagiu sau șcenă interesantă, își razimă bicicleta de cutare stîlp sau pom etc. își aduce camera în poziție horisontală și-și eșcută comod posarea.

Stativetele au șurube atât la mánunchii, cât și deasupra spre întepenirea aparatului respective brațelor stativetei.

7. Camera portativă.

Până când aparatul de stativă — dacă nu e întogmit și pentru mână — ne face servicii eșcelente acolo, unde dispunem de spațiu și timp, unde grupa sau obiectul ce dorim a posa ne stă la dispoziție: *camera portativă* ne aduce în plăcuta poziție a eternisa atar scene, cari pôte rar sau chiar nici-odată nu s'ar mai ivi înaintea ochilor nostri: prin ușurarea executării de *fotografii la moment*; fără a avea necesitatea de a desface și întogmi stativa etc. Camera portativă cum ne arată *fig. 16*, are forma unei lăduță, de

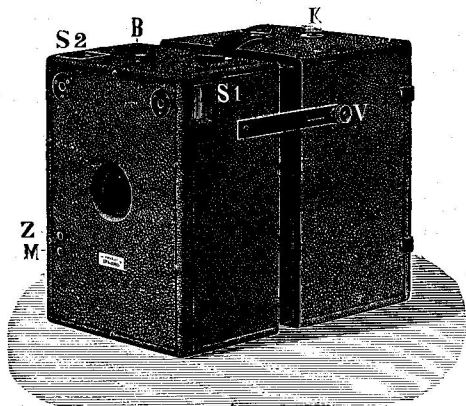

Fig. 16.

regulă, sau poleită sau învâscută cu piele né-gră. La partea dinainte are o gaură în care este aședată obiectiva, deasupra aceleia (*B*) are un bumb cu ajutoriul căruia se pôte aplica diafragma mare sau mică după cerință. *S¹* și *S²* sunt două sticle mititele, cari cu ajutoriul unei oglinde în-

togmită în lăuntru aparatului, ne arată imaginea, care este aruncată pe placa sensibilă. *Z* și *M* ne arată bumbii, cu ajutoriul căroră ne putem folosii de întogmirea închiderii, pentru durată (*Z*) și moment (*M*) după cum voim aședă a face posare la durată sau la moment. Pentru a puté posa și portrete, aparatul este întogmit astfel, că cu ajutoriul drevei *V* se pôte aplica o depărtare mai mare sau mai mică așa încât și dela o persónă, care stă în o depărtare de un metru putem primii o posă curată. In camerele de mână nu se folosesc casete, ci aceste au pentru place un măgăzin special, în care se aședă de regulă câte 6 sau 12 place sensibile *deodată*, apoi cu ajutoriul unui brățar *K* prin o singură învîrtitură placa deja expusă se întorce jos, ér în locul ei rămâne a doua gata pentru a fi expusă. Acésta ne face posibil a lua 6 sau 12 posări fără a avé nevoie să schimbăm placele. Camerele portative sunt după diferiții lor fabricanți diferite, dar basa, lucrul de căpetenie al întogmirii lor, este tot acelaș. Au multe întogmiri, cari perfecționéză și ușurezá executarea posării, notéză automate numărul placelor expuse etc. Dar tóte aceste sunt mai mult lucruri accidentale.

Aparatul aici descris este »*Nero*«, al fabricei Emil Wünschel și este fôrte bun deși prețul acestuia este în adevăr estin.

(Va urma.)

Cântece.

I.

Astă tómnă de pre arbori
Frunzele pe rând cădeau
Dar în pieptul meu speranțe
Și ilusii înfloreau.

Astăzi frunzele pe arbori
Iar învie și résar,
Dar speranțele din pieptu-mi
Vestejindu-se dispar!!

II.

Picuri mari și grei de plóie
Ceriul cu durere varsă,
Surițénd natura.'nvie
Béndu-i, căci de sete-i arsa!

Picuri mari și grei de lacrimă
Cad pre fața mea într'una,
Precând inima din mine
Móre pentru totdeuna!!

Emilian.

Dr. Ioan G. Sbiera.

In zilele de curénd trecute a apărut în Cernăuți un op gros de 431 pag. format cuart mare, datorit neobositului scrutător de documente istorice române, d-lui Dr. Ion G. Sbiera, profesor universitar în Cernăuți, membru al Academiei române în București și membru a mai multor societăți culturale. Numele opului e »*Familia Sbiera*«, după tradițiunii și istoriă și Amintiri din vieța autoriului. Din acest valoros op, cu permisiunea ilustrului autor, voiu a face aci un scurt estras, ca să se convingă bunii cetitori ai »Revistei Ilustrate« de însemnătatea opului și de neobosita muncă a demnului autor.

Opul întreg, după însăși mărturisirea autorului în *cuvântul către cetitori*, conține trei lucruri diferite: 1. Cunoscințele autoriului de până acum despre familia Sbiera, din secolul al 15-lea încóce. 2. Decursul desvoltării intelectuale a autoriului și a activității lui publice; și a 3-a un fel de istoriă culturală și politică a Românilor din Bucovina.

Ordinea acésta o vom urmá și noi pășind pagină de pagină și oprindu-ne la momentele mai însemnate.

I. Tradițiune familiară.

§. 1. *Despre Turci și Tatarii*. Aci ne spune autorul cum tătăl dsale, când era bine dispus se aședă între cei noué copii ai sei — doi feciorași și șapte fete — și le povestea pătenile moșilor din timpurile trecute, decând bietul Moldovean trebuia se stee

Cu o mână pe plug și grapă

Ca lucrul se sporéscă,

Cu alta pe arc și spadă

Ca cei ce nu vorbesc. Cum veniau atunci Turcii și Tătarii și jefuiau téra, ba și pe Români îi prindeau și-i duceau la ei în robie, ba Tătarii-i chiar mâncau, după ce-i îngrășau mai întâiu cu smochine, simburii de nucii și cu córne de mare. — Eu, în copilăria mea încă-mi aduc aminte, că am auđit asta poveste, numai cât eu am auđit, că îi îngrășă cu simbure de nucă și cu vin vechiu. Cu de aceste au ținut și pe ortaciui lui Pinteavitezul, după ce l'au omorít pe el.

§. 2. *Originea numelui Sbiera* — dela sbieratul oilor celor

multe, ce avea un răsstrămoș cu numele Popescul, acesta fu batjocorit Sbiera sau Zbiera:

§. 3. *Cunoscințe dela tata despre familie*, — după care familia Sbiera e o familie tare vechie și se trage din Moldova, unde a avut moșii și boerii mari. Despre acest lucru se punem câteva șire eșite din péna autorului

Despre aședarea familiei noastre, adecă a moșului nostru în Horodnicul de jos, ni spunea, că ține însuși minte, că moșul fusese mai înainte boieriu în Țibenii; că cătanele nemțesci l'a alungat de acolo;*) ca moșia au dat'o la nisce Unguri pe cari îi aduseră din Țara unгурescă; că moșul nelăsându-l să mērgă la Moldova,**) s'a dus aiurea, a venit la Horodnicul de jos; că a găsit acoloa locuri pastii și cu pădure;***) că a cuprins cât a putut lucra și cât se fie de hrană pentru copii ce-i avea; că a curățit locuri de pădure și le-a făcut de arătură; ba încă ni și arată după casă prin livadă nisce țesături de copaci foarte groși, ca rămășiți din pădurea ce o tăiasă moșul spre a și face casă și livadă pre lângă ea. Asemenea ni spunea multe despre nevoile ce suferi cu bietii ómenii dela cătanele nemțesci și dela Nemți; că ei umblau din sat în sat și scriau locurile; că cele mai bune le lua pentru dēnșii, adecă pentru fondul religionariu, ér cele mai rele le lăsau ómenilor, că cine se împotriva și nu voia se dee de bună voia locurile și se mărturisescă că nu sunt ale sale proprii, il puneau jos la pământ și-i trăgeau câte 50—200 de bețe, până ce se lēpada de loc și spunea la protocol, că nu este al sēu sēu al satului. Tata ni spunea și locurile, cari le luaseră într'acēt chip, dela ómenii, precum Brădetul și Tocmitura, unde până astăzi sunt comānđi, adecă grajduri pentru prāsirea cailor împărătesci

In aceste câteva șire e oglindată despoiarea țeranului din tóte țerile; aci vedem deslegată enigma: Cum de unii au aprópe totul și alții nimic!

§. 4. *O nēnțelegere cu unchieșul Ionița, și cunoscințe familiare delu el*. Aci autorul ne face cunoscuți cu unchieșul Ionița; ne spune ce supērare l'a māncat, căci acela-l agrāia per Tizule (drussă) până a venit la priceperea cuvētului tiz.

§. 5. *Un Ionița Sbiera omorît*. Cum adecă un vodă tare și zăpsin și cumplit, in diua de Pasci, după-ce s'a cuminecat și s'a imbrătoșat cu boierii țerii — între cari era și Ionița Sbiera — a invitat pe boeri la prānđ domnesc și după mesă tăia capetele tuturor boierilor celor, pre cari îi presupunea de dușmani; între cei uciși fu și Ionița Sbiera, boier fruntaș moldovean.

§. 6. *Bătălia dela Chițoveni*. Aci moșul moșului autorului, la care-i răpise Turcii nevasta, vēdēnd că n'o póte scóte cu sabia de oțel, a cercat s'o scape cu cea de aur, cu galbinii; și i-a succes.

§. 7. *Un Ionița Sbiera în Țibenii*. Aci arată cum un Ionița Sbiera s'a ginerit la stăpānul moșiei Țibenii.

§. 8. *Ionița Sbiera face trei biserici*, adecă el fu mort și a înviat chiar când il puseră în grópă. Spune apoi că a vēdūt pe ceea lume, vāmile, raiul, și cum ia venit ér sufletul în trup de a înviat, după ce a promis ingerului, că va face trei biserici și le-a făcut: una la mănăstióra lângă orașul Siretului, a dóua în munți la Plosca și a treia la Chițovenii în Moldova.

§. 9. *Niculaiu Sbiera vine la Horodnicul de jos*. După ce a înviat moșul moșului autorului și a făcut bisericile juruite și-a crescut copii și pre unul din ei, pe Niculaiu, strămoșul autorului l'a cāsătorit cu fata preotului din Horodnicul de sus, dar il ținea la sine în Țibenii. Pe timpul acela se încopcie Bucovina la »Nemți:« Bietii creștini se amărira și cercară se treacă-n Moldova, ci Nemții nu-i lāsără. Intre aceia fu și Niculaiu Sbiera, moșul autorului,

*) Adecă Austriacii după ruperea Bucovinei dela Moldova și încorporarea ei cu Austria.

**) Adecă: moșiile dela Țibenii le luară, ér a merge în Moldova, unde probabil mai avea moșii, nu-l lāsără; cu alte cuvinte: il despoiară, dar nu-i dădură voia se mērgă unde ar mai putea da de vr'un bine, ci-l silii ca se rămānă »sērac în țera sēracă:«

***) Semn că Moldovenii, care putură, fugiră de Nemții ca de Tătarii.

care cercă se treacă-n Moldova, unde încă avea moșii; ci nu-l lāsără, ér moșia dela Țibenii i-o luară și o dădură unor străini venetici. Astfel el se trase la socrul sēu in Horodnicul de sus. — Adecă, din mai multe moșii ce avuse, s'a tređit de odată fără de nici una!

II. Familia Sbiera in istorie.

- §. 1. *Indemn la cercetări istorice.*
- §. 2. *Originea numelor de familie și de localități.*
- §. 3. *Numele Sbiera în localități.*
- §. 4. *Vechietatea familiei Sbiera.*
- §. 5. *O familie Spenea și Sperea.*
- §. 6. *Numele Spenea sau Spinea în localități.*
- §. 7. *Legătură probabilă a numelor Spenea, Sperea și Sbiera.*
- §. 8. *Juga, ful lui Jiorj sau Giorgiu.*
- §. 9. *Popa Juga.*
- §. 10. *Moșiile popei Juga și o familiei sale.*
- §. 11. *Mihul sau Mihaiu, ful lui Juga.*
- §. 12. *Serviciile popei Juga.*
- §. 13. *Ignat Popescul.*
- §. 14. *Familia Sbiera sub Stefan cel mare. (1457):*
- §. 15. *Funcțiunile publice ocupate de Sbiera sub Stefan cel mare.*
- §. 16. *Caracteristica comunelui Sbiera.*
- §. 17. *Concordanța tradițiunei familiare cu documentele istorice.*
- §. 18. *Două urice de mare valóre pentru familia Sbiera. Uricul prim de sub Stefan cel mare (1489) și altul (ca fascimele fotografat) de sub Ion Vodă 17 Martie 1573).*
- §. 19. *Numele Sima printre boeri dintre 1435 și 1523.*
- §. 20. *Sbiera de sub Petru Rareș.*
- §. 21. *Popesculenii de sub Petru Rareș.*
- §. 22. *Numele Popescul în localități.*
- §. 23. *Un Sbiera sub Alexandru Lăpușneanul*
- §. 24. *Un Sbiera sub Bogdan Lăpușneanul.*
- §. 25. *Ionița Sbiera sub Ion cel cumplit (acesta în diua de Pasci, au tăiat pe Ionașcu Zberea.)*
- §. 26. *Urmările omorării lui Ionița Sbiera.*
- §. 27. *Un Sbiera sub Petru Șchiopul.*
- §. 28. *Numele Sbiera într'o scriere literară (1580—1595.)*
- §. 29. *Petrașcu Sbiera sub Antoniu Ruset.*
- §. 30. *Varlan Sbiera și frate sēu sub Giorgiu Duca cel bētrān.*
- §. 31. *Constantin Sbiera sub Mihaiu Racovița.*
- §. 32. *Ion Sbiera din Pārlișeni.*
- §. 33. *Ion Sbiera ca ctitor bisericesc. Biserica din Serete este făcută la 4 August 1898, de față fiind autorul opului Dr. I. G. Sbiera dimpreună cu nepotul sēu, parochul din Serete Constantin Sbiera, dimpreună cu soția sa și cu o fică. (Veđi ilustrațiunea de pe pag. 71). Acesta e stilul mai a tuturor bisericilor din Bucovina. Descrierea unui Evangelier slavice dāruit de Ion Sbiera. O psaltire cu notițe manuscrise. Timpul clădirei bisericei Adormirea. Locul clădirei bisericei Adormirea.*
- §. 34. *Vasile Sbiera reclamantul unei biserici.*
- §. 35. *Niculaiu Sbiera, moșul autorului acestui op.*
- §. 36. *Copii moșului Niculaiu Sbiera: Ion, Ursachi, Toader, Ghiorghie, Domnica, Aftanasă, Ecatarina.*
- §. 37. *Copii lui Ghiorghiu Sbiera, (care avu de soție pe Ana, fica dascălului Ilie Iliuț din Crasna: Smaranda, Cătrina, Paraschiva, Ion născut în 24 Ian. 1827, † 12 Aug. 1829. Maria, Măcrina, Niculaiu născut 7 Apr. 1834. Ioan (ađi Dr. I. G. Sbiera) rāsc. 20 Oct. 1836, Elisaveta, Tecla; de toți dar au fost 9 frați, fii ai lui Giorgiu Sbiera, proprietar de pământ în Horodnicul de jos, în Bucovina, dintre cari unul, Ion, autorul opului despre care vorbim.*

III. Amintiri din viața mea (autorului).

Din acest capitol ne vom încerca se facem pe scurt biografia demnului bărbat; ér cine ar voi se o cunóscă în detail, ceea ce în adevēr merită, poftescă a cetii opul despre care vorbim, și din care facem acest mic estras.

Ilustrul domn Dr. Ioan G. Sbiera s'a născut la 20 Septembrie 1836 în Horodnicul de jos, în Bucovina, »dintr'o familie care a păstrat în urmașii săi, mai bine de patru sute de ani conștiința existenței sale particulare.« In casa părintescă a pus temelie în învățământului religios moral; nobilii părinți făceau începutul învățământului după disa scripturei: »Inceputul înțelepciunii este temerea de D-zeu.« Astfel își învățau copii a se ruga și și a lucra, fiind conșcii că omul care se rógă și lucră, trebuie se isbutescă mai lesne prin valurile lumei. Indată ce sciau copii bine vorbi, îi deprindeau în dicerea rugăciunilor: In numele tatălui, Impărate ceresc, Sfinte Dumnezeule, Sfinte treime, Tatăl nostru, Născătoare de Dumnezeu, Creșul și mai pe urmă: Miluesce-mă D-zeule; și aceste rugăciuni le recitau toți copii dimineața îndată după spălat și séra înainte de culcat, înaintea încónelor de pe părete.

Astfel s'a pus începutul învățământului religios moral în dulcele graiu matern. Care copil astfel începe învățământul, de sigur că nu se renégă-n veci de legea și limba lui străbună. Așa ar trebui se urmeze inteligenței nostri cu crescerea copiilor, nu se lasă de capul lor pe mâna servitórelor, ca ei se pótă participa la teatre, concerte, jour-fixe până pe la mieșul nopții și apoi se se bocescă: »Tata a avut o ciurdă de copii, dar nu s'a temut că s'a renega vr'unul; eu am numai doi, și-s tot cu frica-n spate!« Veđi bine, trebuie se fie cu frica-n spate, dacā ei își concred copii servitórelor de neam strein în etatea cea mai fragedă, când au cea mai mare lipsă de părinți!

În tómnă anului 1843 aduse în casă gospodarul George Sbiera, pentru copii săi Nicolae și Ion, un învățator ambulant din Rădăuți; anume pe Vasilie Răduș. Acesta învăță pe acești doi frați până în postul mare 1844 pre lângă puțin comput și următoarele cărți: Bucóvna, Céslovul și Psaltirea. Dela un om din Horodnicul-de-sus le împrumută chiar și Alexandria! Din acésta cetiau micii frățini Nicolae și Ion Sbiera, în auđul vecinilor și toți se minunau de atāta potop de învățatură și înțelepciune! — Cine-și teme copii de renegare, deprindă-i de micuți a ceti în astfel de cărți în graiul mamei lor!

În Septembrie anului 1845 fură duși ambii frați în Rădăuți la școla trivială. În Septembrie 1848 merseră ambii frați în Cernăuți, se continue clasa a IV și apoi se între în gimnasiul superior de opt clase din Cernăuți unde stătură până în Iulie 1857, când făcură examenul de maturitate cu succes eminent.

În 1853 rămaseră orfanți de mamă, dar bunul lor tată își da tótă silința ca fii lui să se nu simtă lipsa mamei. Tinéru Ion fiind dela începutul studiilor tot eminent, atrase luarea aminte a superiorilor și astfel din clasa a III-a începând se bucură de un stipendiu de 80 de fl. din fondul religionar ort. or., care stipendiu îl țină până după terminarea claselor gimnasiale. Din clasa a IV-a începând fú instructor de casă la 2 copii ai boierului George Flondor, pentru care serviciu primia vipt, cuartir și 20 fl. pe lună. Când se veđu modestul și talentatul tinér Ion Sbiera în acésta poziție își đise: »Acum ai bani de prisos, întrebuinteză-i cu chibzuire pentru cele neapărat de trebuință, pentru cărți și vestminte, dar *cruță* din ei cât poți de mult pentru ășile negre și se-ți ușuređi continuarea studiilor!« Óre câtți sunt în ășilele noastre tinerii, cari fac astfelu?

Evenimentele anului 1848 duse pe profesorul Aron Pumnul din Blaj în Bucovina. Acolo afla spiritul românismului amórtit, chiar și preoții, înlocuiseră frumosul graiu românesc cu limba nemțescă. Scărbit până în suflet de acésta vedere, se făcu apostolul redeseptării simțului național la Români Bucovinei. Se puse se crească o generație nouă în spiritul național. Îi îndemnă se cetescă Cronica lui D. Cantamir și ale lui Șincai, și Istoria lui Petru Maior. Îi făcu alți ómeni! Între primii lui elevi fú și tinéru Ion Sbiera, care sorbia cu un zel înflăcărât prelegerile bunului profesor. Astfel deveni ucenicul cel mai iubit al marelui dascál și cu timpul urmaș demn al aceluia. Încă pe bancele școlei gimnasiale fiind, se puse în conțelegere cu prof. Pumnul și cu alți studenți și înființă o bibliotecă pentru cultivarea studenților gimnasiali români în graiul propriu. La anul 1857 înființata bibliotecă se puse sub ad-

ministrarea bravului tinér Ion Sbiera, care — când merse la Viena pentru continuarea studiilor superioare — o concređu fratelui seu Nicolae, stud. teol. și iubitului prof. Pumnul; după reîntórcerea din Viena (1861) ér o luă dînsul în administrare și o ținú la dispoziția tinerilor gimnasiali până la 1871, când tot cu acésta destinare o dădu »Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina«. Pentru de a-și cunósce mai de aprópe patria, acel cuib al fericiților și a doinelor de jale, întreprinse tinéru studente Ion Sbiera în vara anului 1856 o călătorie în societatea amicilor sei Partenie Popescu și Artemiu Ieremieviu — Berariu. Mare fú mirarea lor, când aflară, că în frumoșa Bucovină numai țeranii mai țineau la limba lor străbună, ér cărturarii, chiar și preoții folosiau în familie limba nemțescă, ba ici cólea chiar pe cea rusască. Veđend acésta stare de lucruri, acești trei apostoli ai românismului predica pe tot locul cultura națională în graiu național. Preoții îi ascultau cu drag, clătiau din cap, aprobau, dar nu credeau că Ion Sbiera ar fi tinér Bucovinean, îl țineau Ardelean. — Ca studente de clasa a VIII-a a fost instructor la Eudoxiu, unicul fiu al boierului Georgiu Hurmuzachi. După examenul de maturitate plecă tinéru Ion Sbiera la Vatra-Dornii, unde se afla nobila familie Hurmuzachi la băi, ca se continue prepararea învățacelului pentru examenul de primire. Dar copilul era debil și fraged, și așa părinții lui nu-l lăsară se se încórde prea tare la studii, de aceea trebui instructorul Ion Sbiera se concredă prepararea copilului mai departe frățineseu Nicolae, care se înscrise în teologie, dar petrecea la țeră la familia Hurmuzachi, și el se plece la Viena pentru continuarea studiilor. Stăruiră mult surorile și tata tinéru Ion Sbiera se între și el în cler, dar el insistă în propusul său de a merge la universitate în Viena și de a studia drepturile. Așa frați Nicolau și Ion Sbiera se despărțiră, după ce mai antăiu se fotografară. Ilustrația noastră pag. 7 ne arată pe acești doi frați bravi ca absoluți de gimnasiu. (Veđi ilustrațiunea pe pag. 66).

Ion ajunse în Viena la 1 Octóbre 1857. Încă în anul prim când fú în Viena se puse cu alți colegi a prepara terenul pentru înființarea unei societăți studentesci academice, din care cu timpul se formă falnica »România Jună«. În August 1858 făcu o călătorie apostolescă prin Bănat și Ardél, ca se cunósca din propria-i intuițiune pe confrății lui din aceste țeri. În aceea călătorie, pedestru a cutreerat Bănatul și a intrat prin pasul porții de fer în frumoșa țeră a Hațegului din Ardél, a cercetat Grădiscea și Demsușul, de unde a mers la Hațeg, apoi la Govajdia la minele de fier, de acolo la Hunedóra, Orăștie, Sebes, Miercurea, Sibiiu, Brad, Avrig, Porumbac, Făgăraș, Brașov, apoi prin Sécuime, Feldióra, Odorheiu, Sighișóra, Mediaș, Oșorheiu, Cetatea de baltă și Blaj, unde a cercetat pe venerabilii bărbați: metropolitul Șuluț și canonicul Cipariu.

Eată cum se prepară tinéru Ion Sbiera, pentru frumoșa carieră ce-l acceptă! Nu stând prin cafenele, ci studiind și călătorind ca se nu fie »strein în Erusalim« când i-a veni vremea se fie »*învățator*«.

După ce se reîntórsé în Viena la studii, și după ce cam la 2 ani dela plecarea de acasă făcu primul examen din disciplinele istorice juridice, l'a împins dorul se-și revađa patria și consăngenii. A plecat deci spre Bucovina, ci nu deadreptul, ci prin Bănatul Timișan și prin Ardél, ca și mergend spre casă se învețe ceva. Din Arad se luă singur pe jos, spre Ardél, unde a intrat pe pórtă Meseșului, a cercetat orașul Brad, apoi Zlatna, Abrudul, Detunata, Roșia, Cămpenii, Bistra, Turda, Cluj, Gherla, Deș, Retég, Bistrița și Bărgău, de unde a trecut în Bucovina.

En spuneți-mi câtți cărturari Ardeleni au visitat tóte punctele mai însemnate ale Ardélului, ca savantul Dr. Ion Sbiera?! Și D-Sa este Bucovinén, și pe atunci nu era vorbă de tren, ér mijlóce se-și plătescă trăsură încā nu avea.

Finindu-se vácăciunea se întórsé ér la Viena, de astădată prin Galiția. Ajuns în Viena pre lângă studiu serios se cugetă și la publicarea unor produse populare, adunate în lungile lui călătorii. Dar — lucru natural la noi la Români — nu isbuti din mai multe cause.

Prin anul 1860 făcură Românii bucovineni o mișcare viioă pentru înființarea unui gimnasiu român în Suceava. Mai mulți tineri fură îmbiați cu îmbrățișarea profesurii; între aceștia fu și Ion Sbiera. Dinsul s'a dechiarat gata a primi postul, numai dacă-i vor concede se-și termineze studiile juridice și dacă ministeriul, luând în considerare că el ca jurist a ascultat la facultatea filosofică mai multe cursuri filologice, îi va permite a se prezenta la examenul de profesură într'un termin mai scurt decât acel prescris. Consistoriul s'a învoit la aceea, nu însă și ministrul.

Înflăcăratul tiner naționalist nu se mulțamă a ațita simțul național în compatrioții sei numai cu cuvântul, ci se puse în Viena și lăsa se-i facă un port întreg național și înduplecă și pe alți tineri Români bucovineni să facă asemenea. Și au făcut. Ilustrațiunea noastră de pe pag. 67 arată pe tinerul Ion Sbiera în costum național. Astfel a fost în Martie 1861 în audiență la guvernatorul provisor al Bucovinei dimpreună cu Zota de i-au gratulat în numele compatrioților lui.

În Iulie 1861 absolvi studiile juridice și se reîntorse acasă prin Galiția, cu firma decisiune de a rămânea în Bucovina pe totă viața, a fundă aci familie și a fi folositor patriei și națiunei sale. Spre acel scop se și prezenta ca jurist absolut în August 1861 guvernatorului țerei (*în portul cel românesc*). Acela îl primi cu multă afabilitate și-l întrebă de vrea să între în serviciul politic ori judecătoresc? Și s'a bucurat guvernatorul când i-a spus, că în cel politic dorește a intra, și i-a spus că se-și înainteze cererea cât mai curând. În 2 Septembrie 1861 i-a și înaintat cererea pentru admiterea de practicant în concepte la guvernul țerei, pretindând,

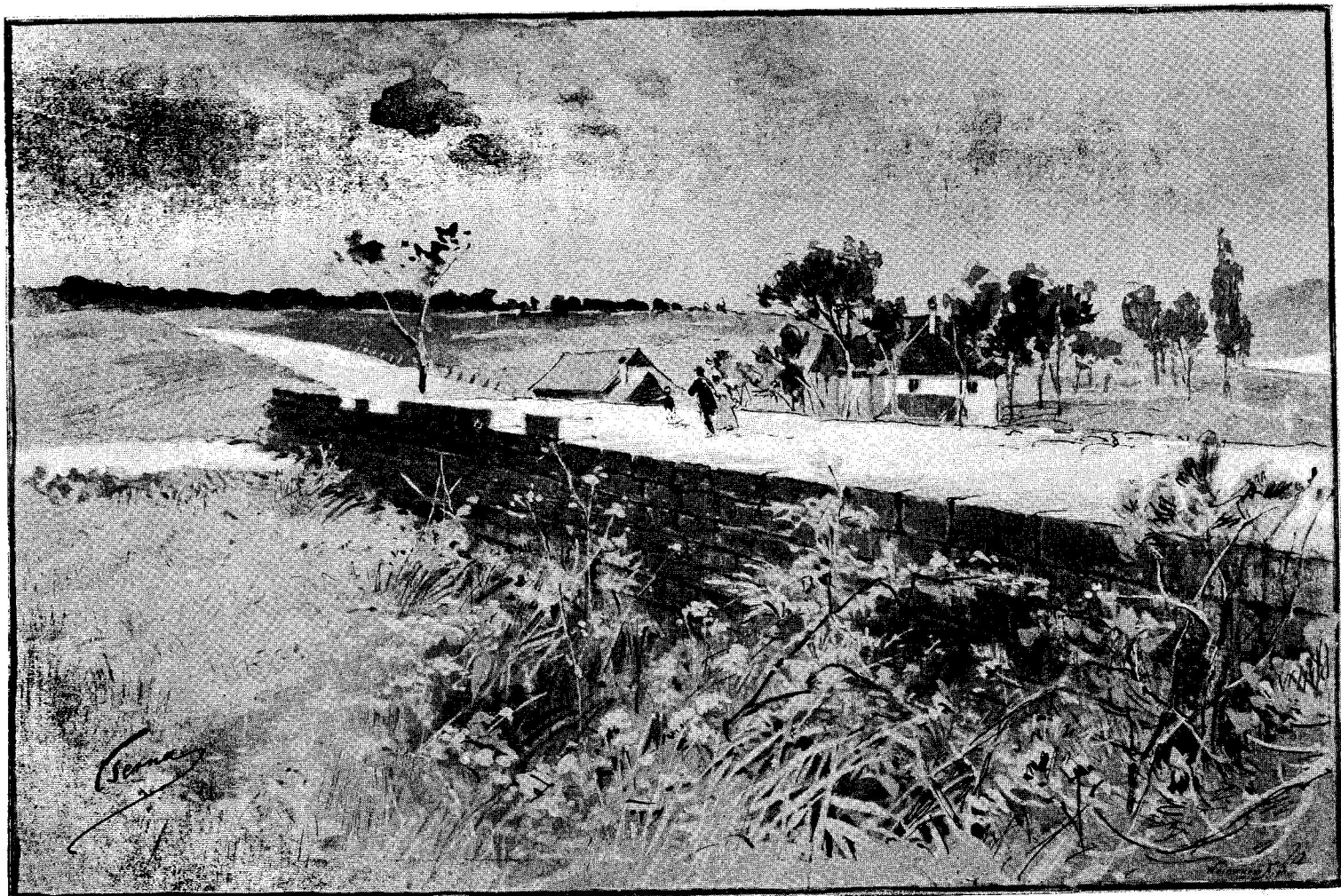
chiar dela început să i-se acorde o remunerațiune pentru serviciu. Aușind frații Hurmuzachii de acest pas al tinerului jurist absolut, se cam îngrijiră pentru succesul scopurilor culturale naționale cu atât mai virtos, că iscusitul profesor Aron Pumnul era periculos bolnav, prelângă ce mai era și foarte ocupat cu compunerea unor opuri. Apoi chiar atunci nimenea nu se afla, care să potă înlocui cu succes pe Pumnul. Toți ochii bărbaților de bine se îndreptară deci asupra tinerului Ion Sbiera, cu deosebire prof. Pumnul îl îndemnă cu tot deadinsul, ba îl chiar conjură să primescă de bună voie nu numai supletura, dar să se decidă a-i rămânea urmaș demn în postul de profesor pentru limba și literatura română. Astfel a părăsit pentru vecie cariera juridică, pentru care se preparase cu atâta diligență și care-i promitea un viitor strălucit și apucă cariera de profesor pentru limba română la gimnasiul din Cernăuți, unde rămase până în Aprilie 1871, când s'a văduț constrins a părăsi catedra profesorală șicanat fiind și neavând prospecte să devină definitiv. Astfel intră ca custode la biblioteca Bucovinei, în post stabil. Aci era în elementul său. Lucru avea mult, dar lucru plăcut și poziție stabilă.

Pentru neîntrerupta muncă pe terenul științelor limbistice în deosebire române, fu denumit încă în 1866 membru al societății literare române, transformată mai târziu în »Academia Română«, cu sediul în București; era deci ales între cei mai aleși ai nemului pe terenul literar.

În 30 Iulie 1872 se căsători cu fiica parohului Mihailu Nedelcu din Poiene, simpatica Aspasia. (Vezi ilustrațiunea pe pag. 68.)

(Va urmă).

Drumuri de pe timpul Romanilor.

Un drum de pe timpul Romanilor.

Resfoind istoria aflăm scris: Rămășițele drumurilor așternute cu pētră și păstrate până în zilele noastre încă sunt un document de bunăstarea și prosperarea Daciei

traiane cum și de gradul culturai, în carele se aflau pe atunci artele la vechii noștri străbuni.

Intr'u adevăr strămoșul Traian a priceput, că drumu-

rile bune sunt locomotivul, nu numai a comerțului și industriei, ci și a prosperării unui imperiu. Pentru aceia Dacia sa o legă de Roma capitala lumii și coloniile ei le împreună la olaltă prin drumuri așternute duse în diferite părți; dintre cari unele pre unele locuri și acuma se folosesc.

Una liniă principală de drum tocmai din Roma, inima imperiului, venea pe la porța de fer până în Transilvania, și se întindea până la Turda, aci asta liniă principală se împărți în două linii; dintre cari una se continua pre

lângă băile de sare dela Turda și Pata până la Cluj, aci se subîmpărți în alte două linii; dintre cari una mergea către Bistrița, ér cealaltă pe lângă țărmurile Nadășului se întindea până la Zutor, o altă liniă din liniă principală împărțită la Turda se întindea pela Feldiora-Ogra (pe unde se vede și astăzi), la Murș-Oșorheiu și pe la Pauca, Abafia și Veciu mergea către Bistrița, unindu-se cu cealaltă liniă ce venea dela Cluj.

Ilustrațiunea noastră de pe pagina precedentă ne înfățișează un drum de pe timpul Romanilor.

Calea spre adevăr.

Din Țuariatul unui judecător de Ioan dela Schwarzau.

»Așa dară D-Ta esci lingușitorul, carele și-a furat pe cel mai bun al sêu prietin și familia acestuia? Suriđi desprețitor? Prefăcătoră acésta o cunosc. D-ta ai stat singur lângă patul de mórte al prietinului, după cum a fost dorit el. Ai deschis scrinul dela cassă și ai luat dintr'insul un inel, pre care apoi Țici că ți l'a testat prietinul. Și D-Ta susții cu îndirjire, că banii nu sê aflau înlăuntru, precând familia celui mort întăresce contrariul. La așa ceva într'adevăr că se recere curaj, mult curaj. Cu ocasiunea arestării D-Tale, nu s'a aflat nimic, fără îndoială din cauza, că averea răpită ai fost ascuns'o deja. Ce îți pironesci ochii așa de sêlbatic, asupra mea? Pre mine, un jude încărunit, nu mă înșeli! Insémnă-ți-o acésta, și recunósce de bună voie. Cu atâta vor fi mai cu îndurare față de d-ta. »Numai ai nimic de spus?« — Bine! — Gardistule, du-l, și adu înlăuntru pe soția lui complice!«

Palidă și sfîrșită de supărare se apropie soția arestatului, îmbrăcată simplu.

»Numai nu te vâiera!« începe éráși, cu sânge rece, judecătorul. »Cu asta nu influințezi asupra mea. Spune numai adevărul curat și limpede și tuturor le ajuți. Bărbatul d-tale a adus atuncia banii acasă, pre cari i iar fi testat prietinul decedat. Câți au fost? — Nicî unul?! A adus un inel, și alta nimic? Dórá d-ta i-ai ajutat ca sê ascundă banii. Mai înainte ați îndurat multă lipsă, cea ce va îndemnat la respectivul furt. Nu plânge așa! acésta o fac toți acușai când numai sciu ce se Țică. Mărturisirile, că bărbatul d-tale a fost totdeuna cinstit și că nicî când nu s'a atins nicî baremî de un ac străin, nu ajută la nime nimic; chiar așa de puțin și faptul că el era plin de devoțiune și iubire plină de jertfă către copii și d-ta. Vrei se-l scapi, de aici prefăcătoră acésta. Sci d-ta și aceea, că decedatul prietin era atuncia cuprins numai de un spasm tonic, că mai pre urmă s'a tređit și a mărturisit totul? Incă și acum vrei se mințesci? — Iti pironesci ochii asupra mea! firesce, la acésta nu te-ai acceptat.

»Acésta nu se póte! Un om care móre nu minte!«

»Hm! hm! D-ta tragi la îndoială cuvintele unui mort. Nu te-am cređut de așa mult decăđută. Regret fórté — Poți merge!«

»Femeia se vede a fi nevinovată; cu tóte acestea lui nu mi ertat se-i cred.«

Gardistul aduce înlăuntru o bătrână gârbovită.

»D-ta ești mama acusatului. Și d-ta îl ții de nevinovat, cum? — Așa? Acésta se întélege de sine, Țici d-ta. Adecă, da; căci dórá care mamă ar voi sê-și deie copilul pre mâna judecătorului. Insă apărarea d-tale nu-ți folosește nimic, mămuță, pentru că noi avem la mână dovedile, că feciorul d-tale a abusat de încrederea prietinului sêu și l'a furat. D-ta însê ai putea grăbi și ușura lucrul, dacă pe dată ai recunósce totul. Nu minți nimic și vorbește

așa după cum vei trebui se vorbești odată lui D-deu în cer. Așa dară: Câți bani a adus atunci feciorul d-tale acasă? — Nimic?! — Rémâi prelângă asta? Dară, nu-ți zace la inimă se veđi liber pre cel întemnițat? Câtă vreme nu urméză o mărturisire, nu-i nicî un prospect. — Da, da, éráși lacrămî! — Iti cade cu greu se recunósce. Dar nu ajută nimic. Crima își cere espiarea! Éráși stereotipicul: e nevinovat, e nevinovat! — Ce ajută aceea, că el începând din copilărie a fost pururea multămitor și plin de iubire către d-ta? tocmai acésta iubire către ai sei, il va fi îndemnat la furt — și inaintea vecinicului judecător, ai putea sta bun pentru nevinovația lui? — Acésta e frumos Țis, înse crede nu o pot! — Imi pare réu! Poți merge.«

»Liniștea bătrânii mă induioșeză. Mai că ași crede cuvintelor ei, dar totuși — — «

— Ah! étă vine mititelul, copilul întemnițatului! Tu umbli într'a treia clasă?

— Da.

— Iti place de învățatoriul teu?

— Da.

— Te-a pedepsit până acum vre-odată?«

— Nu, încă nicî când.

— Atunci trebuie că te-ai purtat totdeuna bine. Iubesci tu și pre tatăl têu?

— Da.

— De sigur nu te-a pedepsit încă nicî când?

— Odată numai.

— Pentru ce?

— Pentru că am adunat póme din grădina vecinului.

— Ce a Țis el atunci către tine.

— De avere străină nu-i ertat se te atingi, a Țis el.

— Cu aceea a avut fórté drept. Numai dacă ar fi urmat și el întocmai! Sci tu, unde-i acuma tatăl teu?

— Mama a Țis, că a plecat în călătorie.

— Nu, băiete, tatăl teu e închis, aici la noi! — La aceste faci ochi mari, ce? — Ți-oi spune de ce. Tatăl teu a luat în sêptemâna trecută mulți bani din scrinul prietinului seu Wintermann, și i-a adus la voi.

— Acésta nu-i adevérat! Nu avem banii! Mama plânge într'una, că tata nu póte căștiga nimic, și ea nu mai are nicî un crucer.

— Tu minți, băiete! Spune numai, că tatăl teu a adus acasă mulți bani! — Cară-te! Cutezi se ridici pumnul asupra mea? Ștregar netrebnic!

— Nu las se însulți pe tatăl meu! El e nevinovat! Judecătorul face un semn; tată, mamă și bunică sunt conduși înlăuntru și ascultă sentința judecătorească: »Acusatul e achitat, nevinovația lui dovedită.«

Glume.

Icone din suta luminilor.

— Schițe rupte de George Simu —

(Urmare.)

Acum așa începe și pe urmă așa sfârșește cu două cuvinte alui Zamfirescu, cu cari își sfârșește el un frumos roman »mi se pare« intitulat: »In fața vieții.«

Dar pentru că eu și aici și la poezia lui Scrob ȳic tot numai »mi se pare« se nu credeți că mințesc.

Așai acum . . . și când sci ceva sigur nu-i la modă se spui verde așa sau așa; ci numai: »mi se pare.«

De pildă: Mi se pare că D nul a tras prea mult pe sub nas. Mi se pare că D-șóra își permite prea multe. Mi se pare că mirele-i cam simpluț. Mi se pare că D-nului X i-e frică de nevastă-sa — etc. etc. — »mi se pare.«

Adevăruri D-nii mei, curate adevăruri — Sciți D-vóstră! —

Așa dar și mie mi se pare, că romanul lui Zamfirescu se sfârșește cu vorbele: »Ce porcărie.«!

Scusați vė rog de expresie, căci și eu am scusat pe Zamfirescu. — »In fața vieții« e un roman cu care s'ar poté fãli și literaturile străine — dar dacă Zamfirescu ar șterge acestea 2 cuvinte din sfârșitul romanului seu, interesanta lui scriere, ar avea numai pe jumătate efectul cel are așa cum este.

Preotul despre care fũ vorba mai nainte a fost cetit pe Scrob, nu însė și pe Zamfirescu, căci altcum la tot cazul, când a cetit lauda »Celui mai mare« în gazeta din Hotel ar fi vesteđit'o cu espresia lui Zamfirescu, și n'ar fi exclamat numai: Ce ticăloșie!

Dar la obiect: —

Sosesce Sincerescu dela școlă. Inimă caldă, suflet bun și cu inimă, cu suflet român, . . da român!

A trecut esamenul de maturitate cu succes. Voiesce să mērgă la universitate.

Aude el și cetesce de luptele tinerimii, se'n focă, se'n ferbentă . . . se sbuciumă.

A cetit despre drepturile omului din Bãrnuț, despre drepturile oporului român din Ilarian, și cu entuziasmul sfânt și nobil ce caracterizează pre un tinēr bine crescut în o duminică după ameađi, intră printre țeranii, între cari s'a născut și pre cari i-i iubea nespus.

— Bună ziua bade Vasile! Ce mai faci frate Ioane! și le dă mâna pretinesce.

Mâna i-o dau românașii, . . dar cam cu șfială, Țeranul nu se'ncrede în omul cu nădrađi. . . Sincerescu e deștept, observă aceasta.

— Ce mai faceți cu necasurile? continuă băiatul.

— Apoi eacă-așa! și mai bine și mai rău. Năcasuri multe și tot pe spatele noastre.

— Așa o fi, că-i darea mare, — ȳice Sincerescu.

— Darea ca darea, — de ar fi numai darea — dar celealalte, celealalte... Domnișorul!

»Domnișorul!« așa a ȳis țeranul, se vedea că-i cade cam cu rușine. Sė ȳică el »Domnișorul« feciorului lui Tănase, care era mai sărac și mai lipit pământului decât vorbitorul.

— Și asta a înghitit-o Sincerescu. — Iubea cu mult mai mult poporul decât se nu-i poté ierta atăta.

Sincerescu, își avea convingerile sale politice. La noi toți fac politică — și cei mai mulți politică rea... Era democrat — aprig democrat.

— Și cari is greutatele cele mai grele de purtat, ȳice erăși sdravănul băiat.

— D'apoi cari se fie?.. Celea fără cari am putea fi.

Sincerescu se gândește, dar nu gâcesce.

— Una ca o sută. Ci că se dai tu 300 fl. la dascăl și până mai dăunăđi, aveam dascăl și îi dam câte o ferdelă de cucuruz și era pace.

— Și ăsta-i cel mai mare greu? — Mė mir.. Moritz cu Hirsch — doi ómenii numai țin învățător separat pe sama copiilor lor și nu se plâng nimănu.

— Lor li-e ușor, — au ce le trebuie.

— Au ce e drept, — dar au de acea că's mai luminați ca D-Vóstră și știu profita de nepriceperea altora. Omul luminat câștigă — cel întunecat pierde.

— Au »venite« Domnișorul! »venite« nu ca noi.

— Și ce fel de venite, unul e arândaș, altul ține crâșmă.

— Așa-i, dar crâșma aduce... aduce mult.

— Veđi, asta-i dureros — că crâșma aduce mult. Și dela cine aduce? Dela D-Vóstră. Rachiul e rău și D-Vóstră il plătiți scump.

— Hm, Hm. — D-Vóstră cei învățați încă beți și încă bine — ér când ne facem și noi cheful, — băgați vină. Suntem ómenii și noi Domnișorul! — ómenii!

Ómenii luminați beau puțin și bun, — dar beau mai rar. D-Vóstră din potrivă:

Dacă aduci un car de fěn vecinului bei, dacă-i arı un pământ bei, dacă ți-se nasce un copil bei de voios, dacă móre bei de supėrat. Dacă-ți măriți o fată bei, că ai scăpat de ea — de-ți vine noră în casă bei în cinstea celei ce vine. De ești voios bei că ești voios — de ești supėrat bei că ești supėrat, de faci un tērg bei adălmaș. De te sfădesci cu nevasta bei în butul ei și când te împaci cu ea, erăși bei — și bei mereu. E bine asta? Dacă tot bei te dedai așa și la urmă nu te mai poți reținé și ajungi la sapă de lemn.

— Va fi, va fi ȳic teranii în chor. Flueră câte una și se uită în pământ — dar nu mai vorbesc. — Nu se mai încred în Sincerus.

Și când băiatul s'a depărtat din mijlocul lor, Bojanul ȳice:

— I's cam scurți nădrađuții Domnișorului. Ceialalți rid.

Vasilica Susani ȳice: Ii sfătos Domnia lui, dar are de ce, că o mântat până acum moșia tată-s'o.

— Ii un mete-flete... și punctum, strigă Florea lui Stan — (care a fost la Blaj la școlă în tineretele lui) — dă sfaturi și el nu le urmēză. Ce mai chef a făcut cu doi preteni când a sosit dela școlă.

Dar vorbind așa, étă Hirsch.

— Bună ziua ómenii bunii! Ce mai faceți?

— Noroc domnule! (Aici dle era ȳis din totă inima) écă mai povestim.

— Par că a fost aicia ștudentul.

— O fost da, — o fost răspunde Bojanul. — I cam scrintit băiatul — ci-că ar vrea ca noi se ne uităm în pod ca se poté bea d-nii. Omu-i ăla?!

— Așa's ómenii D-vóstră cei învățați. Dar ce stați aici?! . . Haidați la mine. Am adus șpir nou, bun; — cu 5 probe mai bun ca celalalt. Vė poftesc cu inimă bună — o ferie v'o cinstesc în cinstea începerii buții. Cum se nu'mi omenesc eu pe ómenii mei? . . . Și se duc . . .

Bojanul împinge pe Petrea Iovului și ȳice, ridēnd sub mustața căruntă: Veđi ăsta-i om! nu flământul lui Tănase . . . și beau Români ȳeau de voioși, că șpiru-i mai bun cu 5 grade.

Se ȳicem cu Zamfirescu?! ar trebui, dar se-i lăsăm . . ȳicem ér ca noi: Ce ticăloșie!

— — — Pre la mieđul noptii satul resună de chiote . . . ér diminēta 4 gendarmi bat la birėul pe cei mai sdraveni feciori se spue cine a furat ratele Găbudeanului.

Sincerescu-i apărá, dar când iese dela judele exclamă: „Inc'o ilusiune pierdută! Sėraca nația mea! până când tot așa.

Vai! se lăsăm chestia acēsta după ce mai ȳicem de două ori „vai“.

Sciți D-Vóstră povestea scrisorii țiganului din cătănie.

Ét'o:

— Scrie dle căprar, scrie carte la tata!

— Nó! Spune țigane.

— Bine scrie un „vai“.

— Am scris țigane.

— Bine, — mai scrie un „vai“.

— Am scris, ce se mai scriu?

— Mai scrie un „vai“, pecetluesce-o, și dăi drumul, că sci apoi dada bėtrănul pricina.

CRONICA LUNARĂ.

O hartă uriașă. Reproducem după „Gazeta Transilvaniei“ următoarea scire senzațională: La espositia din Paris dela 1900 se va vedea și o hartă înaltă de 137 urme și lungă de 225 urme, carea va înfățișa rețeaua căilor ferate din statele unite americane. Fie-care cale ferată va fi indicată prin iluminare electrică, și din când în când lumini călătore vor indica mersul trenurilor accelerate.

Greutatea pământului. Cetim în „Revista Poporului“, savanții academiei de știință din Berlin, încă de acum 15 ani se ocupă a stabili greutatea pământului. Resultatele esperințelor multiple ale celebrilor fisicanți Richard și A. König au dat, că pământul este de 5.505 ori mai greu decât o bombă cu apă egală în mărime. De aci, greutatea totală a globului pământesc a dat: 5.690 de trilióne tóne. — Ar putea fi o eróre ce nu depășese mai mult de 60 trilióne tóne, relativ puțin, în realitate însă erórea represintă de 25.000 de ori greutatea muntelui Hymalaya sau de 45 de ori greutatea tuturor mărilor de glob.

Necrológe. Dr. Wilhelm Rudow scriitorul filoromân, soțul poetei Lucretia Suci, a murit în etate de 40 ani, înmormântarea a avut loc la 6/18 April în Oradea-mare. Decedatul a fost cunoscut publicului cetitoriu după scrierile sale, din cari am publicat și noi în Revista Ilustrată din anul trecut.

Michail Vlassa Cicudi, paroch gr. cat. în Sacalul de câmpie a reposat în etate de 62 ani, înmormântarea s'a făcut la 19 April. Reposatul a fost un om plin de merite fără însă de a fi favorit de sórte cât se pótă duce o vieță mai ticită. Până la sfîrșitul vieții sale pământesci a trebuit se lupte cu multe greutăți, ce l'a coplesit fără de a fi densusul de vină. Il deplâng rudenile și poporul care l'a iubit. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată!

Serată literară musicală. Societatea de lectură Petru Maior va aranja, în favorul fondului seu o Serată literară-musicală împreună cu joc sub patronatul Il. Sale d-lui Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen, Joi în 4 Mai st. n. 1899 în Reduta orășănescă (városi vigadó) din Budapesta cu următorul program:

1. a) „Séra“ de H. Pfeil. b) „Senin și furtună“ esec. de corul societății. 2. „Ideal“ de G. Coșbuc, declamată de d-șóra Ecaterina Mezei. 3. a) „Non torno“ Romance de Tito Mattei. b) „Aria Oscar“ din opera „Un ballo in Maschera“ de Verdi. c) Doină, cântate de d-șóra Virginia Gall. 4. „Educația sexului frumos“ disertație ținută de dl Lazar Tritean stud. fil. 5. a) „Aria Violette-i“ din opera „Traviata“ de Verdi. b) „Solvejgs-Lied“, de Grieg, cântate de d-șóra Valeria Pop. 6. „Tarantelle“ op. 27 de M. Moszkowski, esec. la fortepian de d-șóra Clotilda Oltean. 7. a) „Nu plânge“, Romantă de I. Murășan. b) Cântece populare, cântate de d-șóra Valeria Pop. 8. „Șéua și țiganul“ de Th. Speranță, declamată de dl Aurel Bratu, stud. fil. 9. a) „Moțul la drum“ de I. Vidu. b) „Dorul înstrăinatului“ de I. Vidu esecutate de corul societății.

Bibliografia.

Pribeag. Sub acest titlu a eșit de sub tipar, din péna dlui Ioan Iosif Sceopul, redactor la „Vulturul“ o broșurită ce se estinde pe 84 pagini, hârtie bună, tipariu frumos și cuprins amasant. Recomandăm cu tótă bunăvoința publicului nostru cetitoriu această scriere plăcută spre procurare. Se vinde la autorul în Oradea-mare și costă 75 cr. v. a.

Gâcitură.

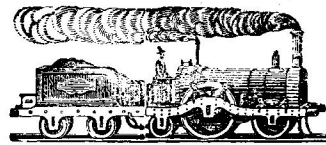
Gâcitură de șach
de Otilia Caba.

				a.						
			alt	mân.	de	Ca	mar.			
			nor,	por,	un	Pri-	pere			
	De	po-	ro-	do-		Nicî	luna	viți	aco-	
acest	rul	rere	spe-	ce	pă	éta-	se	dar,	când	ce
opt-			de-o	și	ré-	se-	sca-			ză-
po-	trist		șie-	colî	este,	riurî	ză,		pa-	pre
	spre	Po.*	ce				lid	ce-	și'n	

Deslegarea gâciturii de șach din broșura IV.

Floriciă
Frumoșică
Cu miros îmbătător.
Tu ești dragă
Așa fragă
Ca un dulce crinișor
Diminătă
Pe verdetă
Lângă tine mă strecor.

Bine a deslegat-o: D-na Rosalia N. Pop, Cluj. D-șórele: Elisabeta Puica, Mocod; Mărióra Vlassa, Săcalul de câmpie; Otilia Caba, Cheud. D-nii Demetriu Micu, Șeitin; Teodor S. Rus, D. Széplak; Sofron Cărlan, preot, Ticușul-rom.

POȘTA
REDACTIUNEI.

Dlui Ion Bogdan, învățător în Oravița română. Am primit 3 fl. în prețul abonamentului „Rev. Ilustr.“ Vă rugăm însă de a ne trimite și restul, deoarece abonamentul pe anul întreg e 6 fl. Broșurile apărute până acum vi-s'a espedat.

Dlui Ion Stoica, preot în Pogăceaua. Statutele reuniunii noastre de temperanță nu le avem numai în un singur exemplar cu text românesc și unguresc și ne-dispunând de timp ca să le putem decopia, nu vă putem îndeplini cererea.

Dlui I. I. în Serajevo. Novela D-Tale e prea lungă pentru Revista noastră, care dispune de puțin spaț. De aceea n'am putut-o publica, deși cu unele modificări s'ar fi putut folosi.

La mai mulți, cari ni-au trimis numai câte 3 fl. pentru abonamentul „Revistei Ilustrate“ pe anul 1899 îi rugăm să ne trimită și restul, eșind „Revista Ilustrată“ numai în una singură ediție (nu în două ca în anul trecut) cu prețul abonamentului pe anul întreg pentru Austro-Ungaria de 6 fl. și pentru România de 17 franci.

Gratulări la adresa dlui G. Simu pentru novela „Din propria ei putere“ au mai sosit la Redacțiunea acestei Reviste, dintre cari publicăm din lipsă de spaț numai aceste două:

D-șóra O. C. din Ch. scrie: „Trăiască autorul novelei „Din propria ei putere“ ca să-i putem ceti un șir lung de ani multe de asemenea acestei novele!“

Dl. T. B. preot în B. scrie: „Sunt bărbat, dar novela Dlui Simu „Din propria ei putere“ mi-a învins firea bărbătescă și a trebuit să plâng ca un copil.

În două rânduri am fost necesitat să întrerup cetirea năpădindu-mă lacrimile ce nu le puteam opri.

Nu știu scrie ca dl Simu și nici nu am pretențiunea de a mă număra între tovarășii D-Sale pe terenul literar — îi sunt însă tovarăș în simțiri și cred că nu voui exagera când voui dice la acest loc, că această novelă este un balsam mângăietor pentru multe suflete năcăjite dintre familiile proeților noștri, de aceea te rog dle Redactor a-i împărtăși dlui Simu felicitările mele pentru lucrarea succesă.

Dlui Moco. Dta te plâng în poesie preste sórtea arară și tirană de care ai avut parte. Nu ști însă ce sórte a avut poesia D-tale?

Gâci... și te mângăe, căci sic transit gloria mundi.